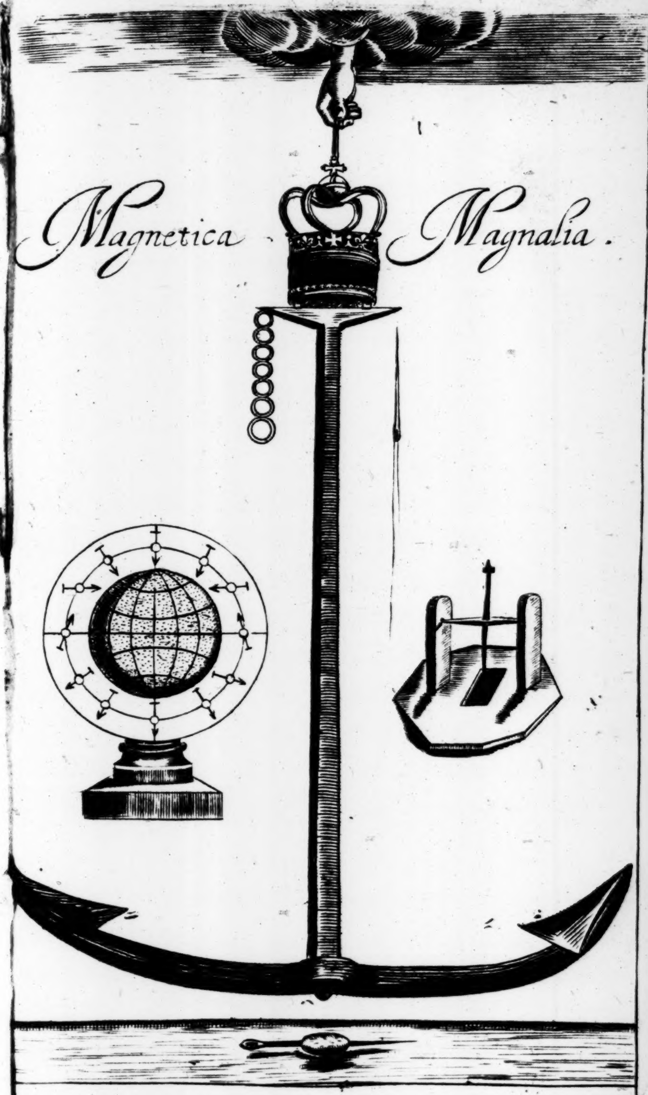
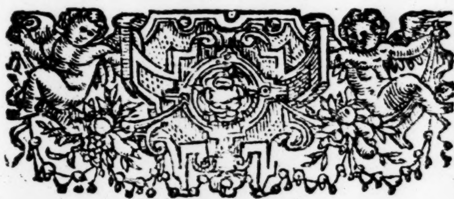

Magnetica Magnalia.

MAGNETIS REDVCTORIVM THEOLOGICVM TROPOLOGICUM,

In quo ejus

noVVs verVs & sVpreMVs VsVs InDICatVr.

Si sileant homines, lapides tua facta loquentur,
Saxaq; dura virûm ferrea corda trahent.

LONDINI,

Typis *I. L.* Impensis *Ph. Stephani*, & *Ch. Meredith*, sub aureo Leone in Cœmeterio *Paulino*.

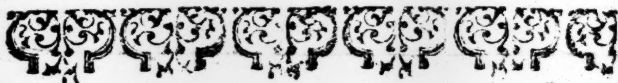
M. DC. XXXIX.

PErlegi *Librum hunc, cui titulus*, Magnetis Reductorium, &c. *Dignumq́; iudico, qui typis mandetur.*

Ex ædibus Lond.
Iun. 5. 1637.

Tho: Wykes R. P.
Ep. Lond. Cap.
Domest.

CAROLO D: G: MAGNÆ BRITANNIÆ FRANCIÆ, & HIBERNIÆ Regi Serenissimo, Fidei Defensori, &c.

Vivas, O REX, in æternum; Et Lapillum, & Libellum hunc, ejus interpretem, æqui boníque consulas. Lapidem, si pretium spectes, gemmarum postremissimis postponendum; Sin usum fructúmq; *Nauticum*, *Horologicum*, addo *Theologicum*, vel Adamantem pretiosissimum contra minimè carum. Si molem, vix terræ glebam

excedentem; si polos Arcticos, Antarcticos, si Circulos Tropicos, Æquinoctialem, terræ totius globum adæquantem: Vnde Terrellæ nomen, apud *Gilbertum* Magneticæ disciplinæ parentem, meritò sortitus est. Si faciem & speciem externam, nullus ei nitor, nullus lævor in est, qualis in Margaritis; Splendor ei nullus, nulla transparentia, qualis in Gemmis; Vnde Decolor *Claudiano*, Ferrugineus *Berchorio* dicitur: Sin intrinsecam vim & virtutem, immane quantum lapides omnes pretiosos vincat: unde Græcis veteribus Ἡράκλειος, i.e. *Herculeus*; recentioribus Θαυματοῦργος, i. e. *Mirificus*, appellatur. Miri enim & mysticis dotibus à naturâ ditatur; stupendos parit effectus; Podagrã, Spasmum, et Κεφαλαλγίαν curat,

curat, si *Marbodeo*, ejúsque glossatori *Pictorio* fidem adhibeamus; Quibus addit *Idem*, eundem possessores suos disertos & Principibus gratos reddere. (*O me fœlicem, si vera diceret !*) Hoc ausim Majestati Tuæ, bonâ Tuâ cum veniâ, fide bonâ spondere, si unicus unicum possideres, Mundi totius te facilè Monarcham efficeret: Partim quâ mare transfretantibus *Neptunus* alter, & portuum Index fidelissimus: Partim quâ terram peragrantibus *Mercurius* alter est, et Dux itinerum certissimus: Præcipuè quòd ferreæ gentis, quæ gentes alias omnes subigit, Princeps potentissimus sit. Eóque etiam respectu, Tui & optimi, id est, Monarchici & Mitissimi Imperii Optimum est exemplar, & vivum Emblema. Hoc enim mihi

 ratum

ratum & indubitatum ſemper fuit; Hoc ſemper cum Politicis et Theologis graviſsimis ſenſi, & palàm apud omnes profeſſus ſum; Monarchiam hæreditariam, (ſub quâ mihi vitales auras fœlicitèr haurire, bonis omnimodis frui, piè & tranquillè degere contigit;) eſſe omnium, quotquot extant aut excogitari poſſunt regiminum formæ, longè multúmque præſtantiſſimam, utiliſsimam, laudatiſsimam: Cui me ex animo favere, ille novit, qui perſcrutatur renes meos. Quin & modum gubernandi. Magneticum tutiſsimum, gratiſsimum, & commodiſsimum tam Principibus quàm ſubditis eſſe, Scriptorum omnium calculis & Imperatorum ſymbolis comprobatur. Vt enim Saccharum (*atte-*

ſtante

ſtante Fernelio) eadem & omnia meliùs & ſuaviùs, minori cum flatu & viſcerum cruciatu, quàm mel efficit: Sic amor *Magneticus* quàm terror *Deſpoticus*; & ſubtitorum amor filialis, quàm timor ſervilis. Ecce enim ut Magnes gentem ferream limis, malleis, & igne vix domabilem, non armorum vi, ſed amoris ope ſibi ſubigat, & mutuis inter ſeſe amicitiæ vinculis coadunatam in officio contineat. Viderit viciſsim & mecum perpendat populus, ut Scobs ferrea confuſa multitudo, ſub Magnete veluti ſub Rege ſuo in unum corpus coaleſcat, & cum horrore quodam ſubſiſtat; eumque ſcuti in modum ambiat, ſtipatorum in morem circumtegat, pabulum & ſatellitium ei præbeat,

 non

non alitèr quàm apes Regi ſuo aculeo carenti.

Clarum & illuſtre Chriſti in ſuos dominii Hieroglyphicum; Cujus olim typum in *Davide* exhibuit, cui nomen ab amore indidit; de quo ſingulare hoc & in Principibus rarum Memoriæ proditur, *Omne quod fecit Rex bonum videbatur in oculis totius populi.* Faxit Rex Regum, ut Regibus, Magiſtratibus & Prælatis ſuis pari lubentiâ pareat populus univerſus; mutuáque inter ſeſe æmulatione certent, alter ut alteri, debitis ſubditorum officiis præſtandis, præeat & præcellat. Faxit Idem, ut Imperium Tuum hoſtibus & adverſantibus ſit *Adamantinum*, ſubjectis & amicis *Magneticum*: Eiq; faveas, qui ſi lapidem quem vulgus *Philoſophicum* nomi-

nat,

nat, arte vel ſorte reperiſſet, eadem animi propenſitate et alacritate tibi obtuliſſet, quâ *Magnetem* hunc, cum ſuo Cõmentariolo, jure meritóq; tibi debitum, demiſiſsimè & lubentiſsimè Dat Dedicátque. Lapidum enim Cariſsimum, cui niſi CAROLO? *Magnetem*, niſi Magno? *Marinum Neptunum*, niſi mariũ inſulas multas circumfluorum Domino? Ferri Principem robuſtiſsimum & manſuetiſsimum, niſi Regi potentiſsimo & clementiſsimo cõſecraret? Is, qui centum tibi in hoc ſeculo Natales, unicum in altero animitùs expetit exoptátque

Chriſti Miniſtrorum ἐλαχιστότατος,

Subditorum tuorum φιλοβασιλικώτατος,

Cultorum tuorum φιλοΚαρολώτατος.

S. WARD.

PROLUSIO
AD LECTOREM,
Et in ea ſequentium ſcopus & Argumentum.

Eptem in terræ viſceribus metalla totidem in cœli orbibus planetis annumerant & aßignant Chymici; Quorùm nobilioribus præteritis, reliquaq; in univerſum materia neglecta, unicum ad ſe ferrum Magnes attrahit, cujus amicitia, & famulatu gaudet. Eadem eſt librorum ratio, quorum etſi paßim innumeri ſcateant, habet tamen unuſquiſque ſuum Magneticum genium Lectoris ingenio accommodum, quo

Crollius pag.77. Plumbum Saturno ♄ Stannum Iovi. ♃ Ferrum Marti.♂ Aurum Soli. ☉ Æs Veneri. ♀ Arg. vivum Mercurio ☿ Argent Lunæ.☽ Clemen. Alex. p. 176.edit. Grotii.

plurium

plurium ad se oculos animosque allicit, allectosque fascinat. Nec enim minori vi suum quemque studium trahit, quam ferrum lapis Herculeus. Si Philosophus es, trahent hîc te Magnetica Magnalia, quibus nihil in toto Naturæ theatro reperitur aut jucundius, aut nobilius. si Christianus trahet te Christus ejusque gratiæ, Magneti ad vivum Dei quasi digito insculptæ si Theologus es, trahent te plurima scripturæ loca δυσνόητα breviter illustrata, necnon scholastici quidã nodi obiter soluti. Si Poeta es, totus hic liber poema quoddam est: si Rhetor, habes hic Allegoriam continuatam, & in ea Philosophiam Theologiæ ancillantem, facemque ei præbentem;

nunc

nunc ut pedisse quam decet humilem, nunc ut ante ambulonem modestum. Qua in re Dionem sequutus sum non historicum sed oratorem illud Trajano charissimum & Chrisostomū cognominatum. Necnon agricolarum artem imitatus, qui plantis agrestibus surculos inserunt generosos, ut ex sterilibus & acerbis frugiferas, & suaves efficiant. Habes etiam hic Chriam figurarum omnium ad docendum, movendum, delectandum efficacissimam; cui nomem ab usu, fructúque inditum est. Est autem Chria (descibente Vossio, Leopardo, aliisq;) non pictum, aut fictum, sed vivum quoddam emblema, ubi vel persona cum re exhibetur, vel agitur & po-

nitur

nitur aliquid ob oculos corporis, quod mentis aciem ocyùs penetret, affectus fortiùs moveat, & memoriæ fideliùs inhæreat. Quo artificii genere sæpiùs usi sunt tam novi, quam veteris instrumenti prophetæ, quo vaticinia sua auditorum suorum animis altiùs imprimerent. Nec enim satis habuit Agabus Pauli vincula prædicere, nisi & Pauli cingulo se vinciret; neq; Dominus noster humilitatis doctor, & exemplar esse, nisi & infantulum in medio Apostolorum, ut in loco editissimo collocaret, quo eum maximum fore indigitaret, qui minimus inter eos esse ambiret. Quin & ipsemet novissimè servi in modum amictus, pedes eorum aqua

mun-

mundavit, & linteolo detersit, quo virtutem hanc omnibus maximè necessariã, miniméque gratam commendatissimam relinqueret. Aures etenim etsi Minervæ sensus rectè Mythologis nuncupentur; segniùs tamen animũ irritant, quæ per earum anfractuosas ambages, quàm, quæ rectà per oculorum fenestras ad eum incurrunt. Quare paucis in limine exorandus es, ut validum tibi lapidem compares, vel aliquem adeas, qui robustum possideat, quo simul attentus spectator, & Lector benevolus esse possis. Vterque enim nisi fueris, frustrabimur uterque, tu tuo legendi fructu, & voluptate, ego meo scribendi scopo, & labore. Sunt enim hic

experi-

experimenta varia, quorum nisi testis oculatus fueris, non ea modò gratiam omnem, sed & fidem tuam, & finem suum amissura sunt. Sin inter Criticos nomen tuum profiteris, eósque, qui circa styli negetium curiosuli sunt; unicum illud Plinianum perpendas, velim, Adamantem cælare nefas est. Par enim & Magnetis ratio est non tam ob duriciem, quæ stylos chalybeos vix, aut ne vix admittit, quam ob innatam virtutem, quæ adscititium omne ornamentum respuit, ac dedignatur. Quisquis demum es, quem vel subjecti novitas, vel utilitas huc allexerit, si vel oblectamenti, vel emolumenti tantillum inde ceperis, erit hoc ei operæ pretium, qui

neque

neque sibimet ipsi, nec chartulis suis meliorem unquam sortem ausus est expectare, quàm, quæ Magneti contigit, magne ut usui esset, exiguo in pretio, et honore habeatur: Nec alio nomine, quàm tibi aliquantulum ut placeret, multùm ut prodesset, Theologica philosophicis, divinis Moralia, dulcibus utilia miscere pro suo modulo horis intercisivis conatus est.

Tuus in eo, qui
totus & summus
Magnes est.

S. W.

INDEX CAPITUM.

Cap. I.

inter

VOTVM

VOTVM MAGNETICVM

אחת שאלתי

Psal. 27.4.

M*Vlta petunt à* TE *multi, queis multa dedisse*
Multum læsisse est: sunt mihi pauca satis.
ἑνὸς *Pauca petunt à* TE *pauci, mihi sufficit* VNUM:
χρεία. VNUM *si dederis, non ego plura petam.*
Luc. 10.42 *Hoc opus est* VNUM, *satis* VNUM, *plùs satis* NNUM:
VNUM *si dederis* Tu *mihi, dives ero.*
Hoc VNUM *petii, repetam bis, terq́;, quaterq́;:*
VNUM *si dederis* Tu *mihi, gratus ero.*
Vt trahar, utq́; traham ad Christum quos morte redemit;
VNUM *hoc si dederis* Tu *mihi mille dabis.*
Mille TIBI *grates persolvam, votaq́; reddam*
Mille, TIBI, *laudes secula mille canam.* Amen.

Ora pro nobis.

MAGNETIS REDUCTORIUM, THEOLOGICUM, Tropolicum, &c.

Cap. I.

De Magnetis usu prioribus sæculis abdito, novissimis hisce retecto.

MAgnetem ob oculos & in manibus habuere, multis retro abhinc sæculis tam docti, quàm indocti ab ipsis, quid ni? mundi incunabulis. Vim ejus ferri attractricem, & elevatricem etiam vulgus, & fæx hominum, non sine

stupore animadvertit. De formâ ejus subtiliter disputarunt Philosophi, &, animam necne haberet, acriter dimicârunt.

Arist. lib. 1. de animâ. Thales. Scaliger. Gilbertus. Plinius. Claudianus Orpheus Lucretius.

Mysticam & miram ejus naturam, abditásque, & occultas qualitates ebuccinârunt tam Historici, quam Poetæ falsa veris miscentes, fabulásque, & figmenta sua varia, & vana attexentes: ita ut de uno, eodémque lapide duos per errorem confecerint; alterum ab Australi termino Theamedem, alterum a Boreali Magnetem appellârunt. Quem hæc, obsecro, in finem? aut cui bono? cùm interim polarem ejus verticitatem

L. Vives in Aug. de civit. Dei.

tatem, uſúmq; nauticum, & horologicum prorſus ignorârint; ne per nebulam quidem de iis ſomniantes. Voluit nimirum naturæ Dominus præclarum hoc inventum tot acuta Philoſophorũ, & divina Theologorum ingenia in naturæ majeſtate penitus abditum latere; idq; per quinque plus annorum mille: donec anno tandem poſt Chriſtum mundo exhibitum CIↃCCC, cúmve circiter, humani generis miſertus Deus Opt. Max. per Goiam quendam Melphitanum, *utibiliſsimo pyxidis nauticæ beneficio mortales beaverit; cujus ope, & munere terras

Plinius.

* *Plautus.*

remotiſsimas, & priùs igno-
tas hodie luſtramus opes in-
gentes, mercéſq; omnigenas
acquirimus. Quare, quod de
Phyſicis Ariſtotelis tritum, id
nos Magneti meliori jure
adaptamus; Mundo eum o-
lim δεδόμενον, καὶ μὴ ἐκδεδόμενον.
Quem in modum mundo
Magnetem, ad eundem om-
nino Magnatibus, & munda-
nis ipſum mundum, & mun-
dana omnia largitus eſt mũ-
Pſal. 24. 1. di Dominus, cujus terra eſt,
& plenitudo ejus. Cœlum
quidem ſibi, & ſuis electis,
tam Angelis, quàm homini-
bus ſervavit, terram autem
dedit filiis hominum. De
poſſeſsionibus, & titulis viti-
litigant

litigant tam in foro jurisperiti, quàm de jure, & dominio in scholis Theologi: An ullum habeant ab Adæ lapsu irregeniti? Jus etiam illud in gratia, an natura fundetur? In foro divino valeat, an solum in humano? Terminentur (per me licet) hæ lites; habeant & teneant (si Deo placet) impii sua latifundia; reculas suas sibi habeant mundani: dummodo hoc extra omnem quæstionis aleam ponatur, usum, fructúmq; salutarem ad eos solum spectare, qui boni sunt in oculis Domini; qui eum per peccatum amissum & foris-factum, in Christo recuperârunt. Quod sensisse

1 Cor. 21. 22, 23. auguror Apostolum in illa
magnæ nostræ chartulæ epi-
tome, ubi amplum, & regale
fidelium privilegium accura-
tè, & membratim recenset,
exclusivè ad infideles: Vestra
sunt omnia, sive Paulus, sive
Apollos, sive Cephas, sive
mundus, sive vita, sive mors,
sive præsentia, sive futura;
Omnia, inquam, vestra sunt.
Vestra solummodo quoad
verum, spiritualem, & cæle-
stem usum; vos autem Chri-
Eccl. 5. 19 & 2. 24, 26. sti; Christus vero Dei. Atque
hoc illud bonum, & Dei do-
num, bonorum peculiare est;
quòd tantoperè prædicat Ec-
clesiastes, cui etiam vanitatē,
ægritudinem, & occupationē
illam

illam ad congerendum, & congregandũ opponit, quam peccatorum portionem, & quasi mulctam iis à Deo impositam annotat: de qua alibi queritur, Quare pretium in manu ſtolidi, cui non datur cor, aut animum (ſupple) ad uſum inde percipiendum. Quorſum miſeris Euclionibus, multorum numorum uſura, paucorũ uſus? Quorſum Tantalis, & parcipromis opes immenſæ conceduntur, à quibus illi ut à ſacris, & vetitis abſtinent? quorſum prodigis, & perditis nepotibus, quibus illi ad luſum, luxúmque ad corporum, & animarum perniciem abutuntur? Quorſum

ſceleratis egrægiæ animæ do-
tes, intellectus acutus, tenax
memoria, fælix, & aureum in-
genium, artium, & linguarum
peritia, quibus illi (quod in
Licentio diſcipulo ſuo, ju-
vene docto, & nobili miſera-
biliter deflet Auguſtinus) Sa-
tanæ, & libidinibus ſuis mi-
niſtrant? Quorſum illis grati-
arum habitus à Deo infuſi?
Quorſum talenta illa cæleſtia
largâ manu iis concredita, ſi
in ſudariis involvantur, invo-
luta deliteſcant, & pereant:
niſi & aliam inſuper gratiam
addat, quâ gratias haſce ἀνα-
ζωπυρεῖν, eaſq; ad datoris glori-
am, ad ſuorum, & proximorū
emolumentum exerere, & ex-
ercere poſsint? *Vile*

Vile latens virtus: quid enim submersa tenebris
Proderit? obscuro veluti sine remige puppis;
Vel lyra, quæ reticet; vel, qui non tenditur, arcus. Claudianus de cõs. Hon.

Perinde est vita hominum, ac ferrum; si utare, splendet; sin minùs, rubigo inficit. A.Gell.

Ὄργανον τῆς παιδείας οὐχ ἡ κτῆσις, ἀλλ' ἡ χρῆσις τῶν βιβλίων. Plut.

Quò mihi divitias, queis non conceditur uti? Hora.

Vel mihi da clavem, vel mihi tolle seram. Anon.

Cap. II.

De variis Magnetis usibus, & quis sit eorum præstantissimus.

Cùm multiplex, & πολυποίκιλος sit, ut omnium; ita singularum rerum usus, & fructus; is ferè imus, & minimus est, qui primâ facie obtuenti, in oculos, & sensus incurrit, seséque ultrò conspiciendum offert; proximus, & medius, qui à penitiùs introspiciente, & decorticante percipitur: optimus, & supremus, qui à pensiculatiùs trutinante, medullam penetrante, & seriùs, sæpiúsque ad incudem revocante, post pluteum cesum, & demorsos ungues; post fusasq; ad cœlum preces,

&

& labores Herculeos in auri fodinis naturæ exantlatos, eruitur, & in apertũ producitur. Facẽ exempli ut addam. Herbis & flosculis utuntur pueri, & fæminæ etiam cœco naturæ instinctu ad spiraculũ & spectaculum; iisdem Pharmacopolæ, artis, & experientiæ adminiculo ad corporis alimentum, & morborũ medelam: Theologi, spiritu ductore, et Christo doctore (qui Liliorum exemplo divinam providẽtiam vivis coloribus depinxit) ad animum informandum, et in cęlestibus instruendum. Clariùs hoc idem cernitur in sacrâ paginâ, cujus etsi sensus unicus, usus tamen

triplex.

triplex apud omnes conſtat; Primus, qui in cortice hiſtoriæ ſupernatat, *Literalis*; Secundus, qui ad mores informandos, *Tropologicus*; Tertius, qui ad ſpiritualia, & celeſtia mentem elevat, *Anagogicus*. Omnium adhuc clariſsimè, in *Magnete*; cujus infimus is eſt uſus, qui lippis penè, & tonſoribus notus, primitùs à Nicandro bubulco quodam in Magneſia repertus, cum pedi ſui cuſpidem; nec non crepidarum clavos, dum armēta paſceret, in areâ Magneticâ hærentes obſervaret: Altior, & excellentior is, qui à *Mathematicis* inventus, dum ejus ope, et indicio, ſtel-

Plin.

larum

larum motus, et progressus; pretiô sasque temporum stillas metiuntur, cursúsque navium dirigunt, portúsque optatos attingunt: Longè omnium præstantissimus, quem Christianis, & Theologis (quibus regni cœlestis mysteria percipere datum est) in sequentibus σὺν Θεῷ commendaturus sum; dum mirifici Lapidis hujus non injucundâ contemplatione; proprietatum, et operationum ejus reconditarum non ingratiâ explicatione, animam ad Christi salvatoris luculentiorem cognitionem, & gratiæ divinæ suaviorum meditationem erigam, et attollam. Hic

ſcilicet præcipuus, et potiſsimus creaturarũ omnium finis eſt, cùm ſcalæ nobis, & alæ fiunt, quibus animæ noſtræ ſupra dumeta, & ſterquilinia mundi hujus volitantes, faciliùs ad cœlum aſcendunt, & ad Deum creatorem aſpirant. Inſculpſit quidem Deus in viliſsimus inſigne, in minimis grande, in obſcuriſsimis viſibile aliquod inviſibilis ſuæ ſapientiæ, & potentiæ veſtigium: In Magnete (auſim dicere) vivam ſui imaginem, nobile potentiæ ſuæ ſpecimen, clarum gratiæ ſuæ characterem. Nuſquam (inquit improbus ille naturæ indagator, & antiquitatis inter-

Plinius.

pres

pres diligentiſsimus) natura tam inproba. Aut voluit, opinor, aut debuit dicere, nuſquam tam mirifica, & munifica; nuſquam tam myſtica, & ingenioſa; ne in gemmis quidem, aut pretioſis lapidibus, in quorum candore, & ſplendore latet quodammo ejus divinitas; quæ in hujus fuligine, & nigredine lucet, ſplendet, & coruſcat. Sunt illi (ut Propheta loquitur) vanitatis, & mendaciorum doctores; veritatis hic, & virtutis nobis in multis, etſi mutus, magiſter.

Cap. III.

De usus Magnetis βορεοδεικτικοῦ beneficio, ejusq; ad Christum collatione.

ANte ostensam nautis admirandam Magneticæ Βωρεοδείξεως virtutem, dici vix potest, quàm incertis erroribus acti, dubias secuti conjecturas, anfractuosè hûc illûc fluitârunt mortales, potiùs, quàm rectà navigârunt: sudo nimirum cœlo, sole vel stellis lucem præbentibus, nunc pharorum, nunc turrium, & arborum ope juxta littus, & oras terræ repserunt, non sine incredibili anxietate, & ingenti naufragii discrimine: cœlo autem nubilo sublato syderum, solisq; aspectu, (tempestate

peſtate præſertim ingruente) quò ſe verterent, & quonàm tenderent prorſus ignari. Quanto igitur gaudio perfuſos fuiſſe, quantáq; lætitiâ exultâſſe putemus eos, cùm primùm Magneticus iſte Neptunus ſeſe viæ ducem præbuit? Quo ſemitã iis per ſyrtes, ſcopulóſque monſtrante, etiam nocte tenebricoſiſsimâ, cœlóque caliginoſiſsimo ſingulos Auſtri, Septentrionis, Orientis, Occidẽtíſq; angulos diſcernere, et diſtinguere potuerint; nec non certiſsimè judicare, quibus in mundi plagis, qua latitudine, parùm abfuit quin & lõgitudine quaſque in orbis partes, portúſq;
navigii

navigii ſui curſum dirigerent. Divino deniq; Mercurii hujus beneficio factum eſt, ut ultra Herculis columnas (non morantes Zephyros placidos) intrepidè vela panderēt; & quæ tot ſeculis inſulæ, continentes, gentes, mercéſque prorſus incognitæ delituerint, detectæ nobis, & exploratæ ſæpius fuerint, totúſque tandem globi terreni ambitus noſtrâ memoriâ per *Fran. Drakum, Tho. Cavendiſhium*, alióſq; Heroas non ſemel circum-navigatus; quòd prioribus ævis tam impoſsibile, quàm inauditum ſemper habitum fuit. Ante revelatā hominibus Evangelii ſui lucem

Acts 14. 16.

paſſus

passus est Deus in præteritis generationibus gentes singulas in viis suis errare, cogitationes habentes obscuratas, & abalienatas a vitâ Dei propter ignorantiam, mentísq; vanitatẽ, quæ in ipsis erat. Ludificatur enim alumnos suos Philosophia, tantúmq; in prosperis se viæ comitem, & ducem præbet, vanis somniis eos lactans, & ad tẽpus sustentans; in adversis, & perplexis, ut Cometa seu fulgur evanescẽs, in umbrâ mortis errantes deserit, omniq; solatio destituit. Dolores si quãdo lenit, nunquã curat. Cicatricibus si cuticulã fortasſis obducit, non sanat intrinsecùs. Solus Christus mundi Eph. 4. 18

mundi lux, via, vita, & veritas suos ab errore & fluctuatione omni liberat, in omnem veritatem ducit, mysteria salutis reserat, arcana veteris instrumenti recludit. Solus ille suos in tribulationibus, in carceribus, rogis & equuleis tortos, gaudio, & pace replet, quæ superat omnem intellectum. Solus ille immortalitatem in lucem profert, quâ suos etiam in ipso mortis articulo solatur: Solus ille verbi sui lucerna gressus, & pedes in omnibus viis suis dirigit; cui, rectè fecissent, si veluti faculæ in lo-
2 Pet. cis obscuris splendenti, attendissent, usq; dum dies eluxisset, & Lucifer exortus fuisset
in

in cordibus eorũ. Verùm eò quòd amorem veritatis non receperũt, ut salvi fierent, immisit iis idcirco Deus efficaciam deceptionis, ut crederent mendaciis, fabulis anilibus, et deliris Monachorum somniis: ut denique traditiones putridas, legendas plumbeas pro oraculis fidei habentes, et cæci cæcos sequentes simul in abyssum errorum relaberentur; in qua per annorum aliquot centurias demersus jacuit mundus, donec iterum patri misericordiarum placuerit, eodem fere temporis curriculo, quo Magnetis usum monstravit, Evangelii sui lucem restituere, Papismi *2 Thess.*
nebu-

nebulas dispellere, fraudes Antichristianas retegere, ecclesiam in terris restaurare, lucernam deniq; verbi sui redaccendere; quam ut in adventum suum gloriosum inextinctam conservet, etiam atque etiam venerabundi obsecramus.

Cap. IV.

De diversis Magnetis appellationibus & quàm Christo singulæ apprimè conveniant.

OΥχ ὁ πως ἠλίθιος εἰμι, --- *Non sum Tam lapis ut lapidi Numen inesse putem*; Neque ut divinos ei honores tribuere velim, neque de eo sentire, aut dicere, supra quam deceat, aut oporteat;

oporteat; nedum ut Domino vitæ vile ſaxum æquiparem: quo minùs autem in quibuſdam aſsimilem, non video, quid impediat; præſertim cùm ipſe Dominus non dedignetur ſe augularem lapidem, ſuóſque vivos Templi lapides denominare. Quod autem viris heroicis accidit, ut ob varias dignitates, dicta, & facta egregia varios titulos honoris ergô ſortiatur; Magneti ob multas, & eximias virtutes, & effecta miranda contigit, ut ſit πολυώνυμος, *i. e.* plurimis nominibus condecoretur: quorum nullum eſt, quod Chriſto, κατ' ἐξοχὴν, & aptiùs, quàm ipſi Magneti non

non quadret. Illud imprimis *Anglis*, *Belgisq́;* peculiare à ducendo, dirigendo, & viam monſtando impoſitum. Nec enim cuiquam dubium eſſe poteſt, quin *Loadſtone* quaſi *Leadſtone* indigítetur: quod nemini magis appoſitè congruit, quam ei, qui & via, & viæ dux, & cynoſura eſt; qui ſuos ad portum cæleſtem dirigit, & ducit. Illud etiam in ſecundis à vi, & virtute magnâ *Magnes*, & à fortitudine Ἡράκλειος *Herculeus* veteribus Græcis præſertim familiare fuit. Necnon illud Hebræorum, עמור à retinendo. Is enim
Job.10. 28. verus, & unicus Hercules eſt, qui omnia ad ſe trahit. Solus

ille

ille fortis, qui fortem illum ſuperat, ſuoſq; forti manu aſſerit, & emancipat; è cujus manibus eos nemo rapit, aut rapere poteſt. Tertium locũ obtinet, quod & Græcis, & Gallis ſolenne eſt à duritie indomabili, qualimam vix ſentit, aut patitur Αδάμας, & *Aimant*. Eſt enim Chriſtus ut diſsidentibus Magnes, & lapis angularis, qui diſsitos coadunat; ſic & adverſantibus, ſeu cõtraluctantibus *Adamas* indomabilis (quorum utrũq; in *Athanaſii* encomiis legitur) contra quem nullorum hoſtium vis, aut impetus; ne ipſius quidem Satanæ rugientis leonis, & rufi draconis rabioſus furor, aut inferorum

portæ prævalere potuerint. Poſtremū eſt *Siderites*, quod à ferro fratre uterino, et in iiſdem terræ viſceribus connato obtinuit. Eſt enim ferrum, & objectum, cujus tractione delectatur, et medium, ſeu inſtrumentum, cujus famulatu in trahendo gaudet. Quibus in utriſque mirum eſt, quàm graphicè, & ad vivum Chriſtum exprimat, & imitetur, qui nos homulos fraterno amore amplectitur, & fratrum nomine compellare non recuſat, aut erubeſcit. Hæc ego ſingula dum ſigillatim, & fuſiûs enucleavero, nemo erit, opinor, aut tam delicatus, aut tam a ſtudiis amænioribus alienus, cui nauſeam, aut faſtidium

dium creabunt; neque tam atheologus, cui Magnes erit lapis offendiculi.

Cap. V.

De virtute Magnetis elevatrice.

FErrum suâ naturâ, ut gravia omnia, deorsum fertur; ut terræ filius natu maximus, & amore præcipuus, ad centrum ejus, velut ad matris gremium, miro, & peracri desiderio tendit: Ita ut absq; vi, aut miraculo nunquam in aërem ascendat, aut superna capessat. Verùm enim verò ea Thaumaturgi hujus lapidis mirifica vis est, ut si ferrum leviter tetigerit, & amore sui semel infecerit, matrem

ſuam communem illico deſerit, ad Magnetem impetu rapido, remis, veliſque properat, & effuſis (ut aiunt) ambabus ulnis amplectitur: quòd ſi vi manuum, aut filo detineatur, quo minùs eum attingere poſsit adhinniens, & anhelans advolaturit. Vidi, nec non attonitus vidi acum Magnete excitam in aêre cõtra naturam ſuam pendulam, rectà cuſpidem ſuam verſus Magnetem ſupra poſitum attollentem, Vidi eandem artificiosè ſupra laminam æneam in aquæ ſuperficie locatã, ex altero lebetis latere in alterum, etiam ſine ſuberis ope Magnetem verſus ſupernatãtem & ſupervolantem. Magnetica

netica hæc miracula, Deíque magnalia ſeriùs animadvertenti ſubiit in mentē,quod de bipenni per negligentiam in amnis fundum delapsâ, Prophetæ juſſu inde emergēte, et enatante ſacrâ paginâ memoratur. Nec non de *Elizæo* boves, aratra, ſuos, et ſua deſerente, *Eliámq;* viæ incognitæ ducem,et comitem ſine mora ſequente: Quódque de Petro ſuper fluctus marinos ad Dominum ſuum pedibus iter faciente. Quibus hiſtoriis qui fidē difficulter adhibet, et Judæis relinquit credendas, cōſpiciat modò hæc, quæ de Magnete expertus loquor, & vel mihi injurato, vel oculis ſuis credat. *Magna ſui faciunt*

per leviora fidem. Beati ſunt (non inficias eo) qui, cùm non viderint, credant: neq; tamen contemnenda ſunt prorſus ſenſibilia hæc fidei adminicula, quæ ſuo more, & modo fidem adjuvant, & corroborant. Ex his autem ut emolumenti aliquid nobis accreſcat, noverimus animas noſtras ab Adæ lapſu miro torpore, & gravedine laborare; clamante etiam poetâ gentili,

Perſ. Sat. 2. *O curvæ in terras animæ, &*
cœleſtium inanes!

conquerente *Bernardo*, carnales eas factas & in carnem quodammodo verſas: aſsimilante eas *Anſelmo*, aviculæ ad lapidem ponderoſum alligatæ: *Auguſtino*, apiculæ in mellis

mellis copia ita demersæ, ut alas suas nullo modo extricare, aut explicare posʃit. Degravat nimirum eas corporis moles, deprimunt seculares curæ, irretiunt cupiditates carnales, illaqueant voluptates illecebrosæ. Quis nos labit hoc onere? Quis tollet has sarcinas, quò leviùs scalam Jacobi ascendamus? Quis alas dabit columbinas, quibus cœlos petamus, & municipatum in iis nostrum habeamus? Is solus, qui Magneti virutem suam infudit; solus ille, qui *Matthæum* è telonio, *Zachæum* ex arbore, *Philippum* è curru, *Eunuchum* è curia ad se traxit, ut eum in unguẽtorum suorum odore sequerentur.

rentur; qui nos olim in monumentis mortuos tubæ ſuæ clangore excitabit, ut ad illũ, tanquam aquilæ ad cadaver, congregemur: ille denique, ad quem nemo unquam venit, niſi, quem virtute ſua plus quàm Magneticâ traxerit, dum novam voluntati vim, vitam, et virtutem inſpirando creat, et creando inſpirat.

Cap. VI.

De Virtutis ſuæ communicatione, & in ferrum derivatione.

INter floſculos & lapillos pretioſos nullus fere eſt, qui dotẽ aliquam inſignem à bonorum omnium largitore non acceperit: quam tamẽ eâ lege

lege accepit, ſibi ut eam habeat, et in ſeipſò inhærentē poſſideat; aliis autem connatis communicare & transfundere vix, aut ne vix quidem poſsit. Roſæ ſi malvam appoſueris, nullum inde colorem, aut adorem roſeum delibat. Smaragdo ſeu Sapphiro ſi ſilicem, aut pumicem admoveris, nullum inde ſplendorem mutuantur. Solus Magnes hoc à natura ſingulari privilegio locupletatus triumphat, ut ferrum juxtà poſitum ſua virtute & verticitate ditare poſsit. Quódque magis mireris annulum ferreum hac virtute ſic imbuit, ut viciſsius vicino, ſecundus tertio, & ſic deinceps in longam ſeriem

 eandem

eandem impertiat. Quódque fidem adhuc omnem pene ſuperat, non modò per appoſitionem hæc facit, & contactum leviſsimum ; ſed etiam per tranſitum, quaſi per divinum quendam afflatum; hoc tantùm diſcrimine, quòd in celeri tranſitu ferrum jejuniùs & leviùs imprægnatur, & minori verticitate inficitur: ſin ad ſpatium aliquod longius immoretur, majorem imbibit virtutem, eam ſcilicet quæ fortiùs trahat, quæ diutius inſideat, quæq; difficiliùs amittatur. Solus itaque et unicus hic lapis inter omnes res creatas dignus repertus eſt, qui Chriſti, & Spiritus ſancti vim, & gratiam non

adumbret modò, ſed ad vivum repreſentet. Cum enim artium, ſcientiarum & linguarum peritia non ſine improbo labore, & longâ temporis jacturâ acquiratur; Chriſtus Spiritum ſuum, ejúſque dotes multiformes Apoſtolis affatim inſufflando largitur; quas illi fratribus ſuis; *Philippus* (puta) *Nathanieli*, *Paulus Timotheo*, continuatâ ſerie ad mundi uſque finem tranſmittũt, longè certè minori negotio; non per impoſitionem modò manuum, ſed per tranſeuntis corporis umbram; imo per abſentium ſudaria. *Saul* in Prophetarum conſortium obiter incidens ſpiritu prophetico leviter & ad

tempus

tempus tinctus est: *Elizæus* autem *Eliæ* lateri diligenter, & inseparabiliter ad ascensum ejus usque adhærens, uberiori Spiritûs quasi cornucopiâ ad miraculum repletus est. Preces etiam subitaneæ, quas ejaculationes appellamus, nunquam inauditæ, à cœlo redeunt, quin aliquam inde gratię portiunculam deducunt: quòd si quis per plures dies cum *Mose* & *Eliâ* jejuniis, & precibus invigilet, & pernoctet, mensurâ longè copiosiori, velut imbre largo, irrigabitur.

Cap. VII.

De Virtute ferri attractice, cum Christi Magorum tractione.

MIrabilis profectò creatarum quarundam rerum natura; ſed vis creantis ſemper major, in illo præſertim lapide, --- *Quem nomine Graii Dixerunt Magneta, lapis miro attrahit uſu,*
Quodcunq; objicitur ferrum, tactumq; quod illo eſt
Ducit, & hoc itidem veluti Magneſia cautes.

Vide Boskhierum.

Conc. 6. Aonii Palearii lib

Chriſtus autem nonne Magnetè quocunq; omnino mirabilior? Quis neget? Ille enim rem unā dūtaxat, et quidem juxtà poſitā ad ſe trahit; Chriſtus verò æquè omnia,

&

& quæ longiſsimè, & quæ proximè diſtant, animata, & inanimata, ratione prædita, et rationis expertia. Magnes duntaxat ferrum, ſuccinum tantùm paleam ad ſe rapit: quid non, aut quos non trahit Chriſtus ad ſeipſum? Ab illo condita, ad illum omnia, circulo ac gyro acta, uti flumina ad fontes ſuos revertuntur.

Ipſe *Alpha* & principium producens; Idem *Omega*, & finis ad ſe reducens univerſa.

John 12. *Cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipſum*, ajebat olim, loquens, partim de ſuâ probroſâ in crucem exaltatione, partim de triumphali ſuo in cœlos aſcenſu.

Exalta-

Exaltatus, actúsque in crucem traxit latronem vicinum, & in alterâ velut staterâ illi adpensum, quamlibèt talento & onere immani peccatorum gravem.

Traxit Centurionem & alios tum nonnullos, qui, visis tot in morte ejus monstris, in urbem revertentes, miram pænitudinem testabantur. Act. 5

Traxit ad se Apostolos desertores, ac maximè Petrum. Exaltatus verò ascensu suo in cœlos, quid, aut quos ad se non traxit?

Traxit *Saulum* ex equo dejectum, ê cœlo adloquutus: Traxit mox à Pentecoste, nunc quatuor, nunc sex millia, nunc alios, qui se Aposto-

lis conjungebant, & denique Jerosolymis relictis totum occidentem.

O admirabilis potentia crucis! O ineffabilis gloria passionis! in qua & tribunal Domini, & judicium mundi, & potestas est crucifixi. Traxisti enim, Domine, omnia ad te, & cùm expandisses tota die manus tuas ad populum non credentem & contradicentem tibi, confitendæ majestatis sensum totus mundus accepit.

Traxisti, Domine, omnia ad te, cum in execrationem Iudaici sceleris, unam protulerunt omnia elementa sententiam; cùm obscuratis luminaribus cœli, & converso

in

in noctem die , terra quoque motibus quateretur inſolitis, universáque creatura impiorum ſeſe uſui denegaret.

Traxiſti, Domine, omnia ad te, ut , quod in uno Iudææ templo obumbratis ſignificationibus tegebatur, pleno, apertóq; ſacramento univerſarum ubiq; nationum devotio celebraret. Nunc enim & ordo clarior Levitarum et ſacratior , & unctio Sacerdotũ unũ de omni gententoregnũ.

Vt Cæcias nubes, ſic populos ad ſe Chriſtus , nunc hos nunc illos traxit. Vt enim ventus ille dictus Cæcias (quem *Plinius* media inter Aquilonem, & exortum flare ſcribit) unus contra aliorum Septentriona-

trionalium ventorum natu-
ram nubes non pellit, ſed ve-
rò attrahit: ſic Chriſtus un-
dequaque quaquâ viâ omnes
ad ſe vocat, adducit, attrahit.

Omnia traham ad meip-
ſum, neque duntaxat omne,
quod venit ad me non ejici-
am foras.

Glorioſus ipſe quidem tam
multorum converſione, ad
ſéq; attractu populorum; ſed
hodie idem ſeipſo ab hac
Magorum tractione, adorao-
néque glorioſior. Trahe me
quoque ô mi bone Ieſu ad te-
ipſum; converte me & con-
vertar ego. Nemo enim venit
ad te, niſi tu, aut pater traxerit
illum.

Tractio

Tractio ista Magorum, cæteris celebrior; quæ à
- 1. *Situ.*
- 2. *Ætate.*
- 3. *Majestate.*

  } *Trahentis Christi.*
- 4. *Dignitate.*
- 5. *Multitudine.*

  } *eorum, qui tracti sunt.*

1. A *Situ trahentis*: Nam è cruce traxit quidem, ſed unum, ſed vicinum, ſed adpenſum illi, penéque confixum, nunc verò è cunis ipſis in Magis populos totos, extremo penè Oriente conſtitutos, ſtellâ unâ, veluti quodam crepundiolo attraxit.

Et poſt aſcenſionem in cœlum, eundem ex throno illo gloriæ, & Patris dextrâ multos traxiſſe, hodiéq; trahere, quid mirum? at nunc è ſtabulo etiam Reges trahere quàm ſtupendum.

2. *Aetate*; Aliàs vir, juſtæq; ætatis

ætatis traxit viros piſcatores &c. Nunc & infans, & unius nius propè diei ſuper terram traxit Sacerdotes, Philoſophos, Reges.

Prædictum ſcilicet jam olim; Antequam ſciet puet vocare patrem ſuum, & matrem ſuam, capiet vim Damaſci, & ſpolia Samariæ contra regem Aſſyriorum.

Vt *Hercules*, cùm in cunis jam tum ſerpentes duos eliſit, victor fortè glorioſior fuit, quàm cùm deinde adultus, in Nemæâ ſylvâ inuſitatæ molis leonem jugulavit, cùm in Erymantho Arcadiæ monte terribilem aprum viciniæ veſtatorem vivum cepit: ſic Chriſtus illuſtrior,

ſtrior, cùm ad cunas ad ſe adoraturos ſe Reges traxit, puellus adhuc lallans; quàm, cùm in cœlo regnans, *Paulos* primùm, & iterum *Conſtantinos*.

3. *Majeſtate;* Alios trahebat, cùm miracula jam multa edidiſſet, ac nova etiã ederet; ut terræ motum, ſaxorũ ſciſſuras, tenebras orbe toto, &c. Nunc verò puſio, nondum ære lavabilis, adhuc in cunis vagiens, perſéq; (niſi Angeli paſtoribus, ſtella Gentibus, vagitus hoſpitibus proderet) ignotus: Ecce tibi proceres ſuperbos illos *Perſarum* reges, qui ſe homines fateri nolebant, in ſtabulum, quaſi curiam, velut die dicto; per ſtellam, quaſi Apparitorem, ut

veluti

veluti causam dicant, & atratorum instar supplices fiant, ad se sistit, trahit, nolentes volentes cogit. O *Magnetem!* O tractorem hodie verè admirandum!

4. *Dignitate*; Aliàs latronem seu sicarium unum, Centurionem, & pauculos alios; deinde promiscuam plebem, &c. Nunc summos & Philosophos & Reges Orientis non infimos, aut saltem regum legatos, imo reges in legatis (si tamen non fuisse hos reges credendum esset) traxit.

5. *Multitudine*; Aliàs paucos, hodie unum & alterum, cras mille: Nunc verò è cunis tria simul regna, Chaldæum

um, Arabicũ, Sabæũ: *Nam ---*

--- totus componitur orbis Claudianus.

Regis ad exemplum.

Conversos, aversos, perversósque reges ferè passibus æquis plebes consectantur.

Quis putas puer iste futurus erit? Verè, verè plusquam *Salomon* hic! Ad *Solomonem* ex *Saba* ventum est quidem, allatáq; munera; sed ad grandævum, sed ad sapientiæ famâ celebrem, &c. Sed à fæmina, & (quamvis regina & *Sibylla* quorundam opinione) tamen fæminâ. Ad Christum verò & puellulum, & in stabulo, & sub paleis delitescentem in mediò duûm animalium, cognoscendum & viri, & reges, & Antistites sacrorum, 3. Reg.

rum, & Philoſophi, & fortè ab extremo Oriente adcurrerunt.

Non modò pluſquam *Salomon* hic, ſed ipſe pluſquam ipſe, *i.e.* ipſe puer ſe viro major; voluntate tamen, ac diſpenſatione; non infirmitate ac neceſsitate. Omnia enim, quæcunque voluit, fecit, & quando voluit in cœlo, & in terra.

Traxiſti ergo, Domine, omnia ad te, totum cum regibus ſuis Orientem; imo gentes omnes in viris tribus iſtis, quos Eccleſiæ progenitores vocat *Chryſoſtomus*; Nos primitias Gentium non malè (opinor) etiam appellamus, vel ſemina, primáque

...m.7. in Matthæum.

...rmina,

germina, & flores Ecclesiæ ex gentibus.

Cap. VIII.

De eademcum ministrorum & concionatorum animas ad Christum convertendi potestate.

SI ea Christiano cuipiam, verbi præsertim ministro, quæ *Solomoni* olim, cùm *Gibeone* mille Deo obtulisset holocausta, libera quidvis petendi daretur optio; quid ei prius, aut potius in votis esse deberet, quàm ut amplam ejus attractivæ, & Magneticæ virtutis portionem a Deo acciperet? qualem *Petro*, & *Paulo*, reliquisque eorum olim impertiit, quos hominũ piscatores fecit, quorũ operâ

mundum ad ſe traxit, & convertit. Ecquid enim imperatori gratius eſſe poſsit, quàm ut cives multos ſervet, & hoſtes plurimos captivos redigat? Ecquid piſcatori, quàm ut piſcium multitudinem retibus incluſam è mari in littus pertrahat? Inolevit crebra apud vulgus fama, & opinio de * Aquilæ oſsifragæ adipe, eam ineſſe ei virtutem, ut ad eum piſces in Stagno omnes reſupini, & ſemiſopiti adnatent, faciléque ſe capi, & manibus tractari patiantur. Quod ſi verum eſſet, quàm ſtudiosè eum inquirerent piſcatores? et quanto precio compararent? Chriſtus autē & potis eſt, & ſolet miniſtros

* Oſprey.

nistros suos eâ facultate instruere, eáq; virtute ἑλκτικῇ imbuere, quâ oves errantes ad eum reducant; quâ animas palantes lucrifaciant; quâ & se, & suos servare, gregémque sibi cõmissum in fide, et caula retinere possint: quod quibus concessum est, non video, quid sibi majus petere, aut quid aliis melius invidere possint.

Cap. VI.

De Auri & Argenti neglectu, Ferri autem unitione, cum Christi Angelorum, præteritione, hominumq; electione.

AVrum & Argentũ quid aliud sunt, quàm mundi hujus elementaris monar-

chæ, reliquis metallis, regis & reginæ in morem, imperantia? quorum quaſi comites, et proceres ſunt lapides, qui vocantur pretioſi, Æs & ſtannum equeſtris ordinis; plumbum autem & ferrum merum vulgus: Auri & argenti quàm inſano amore flagrant homines? lapides autem pretioſi quanti apud principes & Magnates æſtimantur? gemmulæ & conchulæ quanto in honore & pretio habentur? Habent nimirum ſplendorem ſuum, ut & reliqua metalla, quò ſpectantium oculos alliciant, animóſque faſcinent. Ferrum interea, cùm nullius coloris aut pretii ſit, vili ab omnibus

pen-

penditur, viliq; paſsim venditur, ſub pedibus ubiq; conculcatur; infimum inter hæc omnia & locum & gradum obtinet. Quibus tamen omnibus non obſtantibus, imo ſpretis prorſus, & pro nihilo habitis, hiſce omnibus ſuâ naturâ claris & illuſtribus, ferrum præ omnibus his elegit *Magnes*, quod violento & avido ad ſe affectu rapit, quod arcto amore complectitur, cujus ſolius copulam, & unionem unicè appetit; cujus amicitiâ, & vicinitate mirum in modum gaudet; cujus ſodalitio, & famulatu perpetim utitur: quin & *Siderites* à ferro honoris causâ cognominari voluit.

Qui ſympathiam hanc nobilem miramini, conjicite oculos in Chriſti φιλανθρωπίαν, & noſtram electionem. Angeli etiam lapſi ſi ad nos homulos conferantur; immane quàm glorioſæ ſint creaturæ! quàm nobiles ſpiritus! quorum ſcientia noſtram cæcitatem, potentia imbecillitatem, decus & dignitas obſcuritatem, quot, quantíſque paraſangis anteit? At horum naturam non aſſumpſit Dominus noſter, ſed præteritis, & in lacu ſulphuris, & in *Gehennæ* carcere jacentibus, nos vermiculos, nos pulverem & cinerem elegit, nos miſellos amavit; os de oſſe, caro de carne noſtrâ, de muliere

factus,

factus, eam super Cherubim & Seraphim evexit, in supercælestibus sedere, ab Angelis & Archangelis adorari fecit; nos sanguine suo pretioso redemit in statum filiorum Dei, hæredum, & cohæredum cooptavit; divinæ suæ naturæ, gratiæ, & glorię participes fecit. Quis hic cum *Chryso-stomo* non exclamat? ἰδοὺ τοῦ κυρίου ἡμῶν φιλανθρωπίαν, μηδὲ ψιλὸν πρᾶγμα τοῦτο εἶναι νομίσῃς, ἔστι γὰρ ὄντως θαυμαστὸν καὶ ἐπιπλήξεως γέμον, καὶ τοῦτο, πολλάκις εἰς νοῦν ἐγὼ λαβὼν ἐξίσταμαι, καὶ μεγάλα περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους φαντάζομαι. Videte etiam vocatio-
nem vestram, fratres mei, 1 Cor. 2.6
non esse *viz*: Multos sapientes & potentes secundum

carnem; non multos illuſtri proſapiâ editos; verùm, quæ vilia ſunt mundi, quæ ſtulta, elegit Deus, ut prudefaceret ſapientes.

Cap. X.

De Magnetis, & Chriſtiannorum ἀπροσωποληψία.

ECce porro utriúſque ἀπροσωποληψίαν. Ferrum enim tam in arcâ ligneâ, quàm in aureâ capſulâ incluſum; tam vaginâ pelliceâ, quàm thecâ oloſericâ tectum agnoſcit, & ad ſe attrahit *Magnes*: ferrum tantum eſt, quod reſpicit, ferri ornatum & veſtitum qua-

lemcunque despicit. Ferrum est, quod quærit, quod amplectitur; non aureæ phaleræ, aut bracteæ, quibus circumtegitur. *Quare pudeat nos, fratres, cum respectu personarum habere gloriosam nostram Iesu Christi fidem*; ita ut si quis in cætum vestrum ingrediatur aureum gestans annulum, & veste indutus splẽdidâ; ingrediatur autem & pauper sordidè vestitus, & respexeritis ad eum, qui vestem gestat splendidam, et dixeritis ei. Tu sede hîc pulchrè, pauperi autem dicatis, Tu sta illic, aut sede subter scabellũ pedum; nonne judices facti estis perversè deliberantes; & discrimen apud vos iniquum Jaco. 2. 1.

 faci-

facientes? Nonne Deus elegit pauperes hujus mundi, ut divites fierent fide, hæredes regni, quod promisit ipsum diligentibus? Quin potius & Dominicam & Magneticam hanc ἀπεϱοσωπολη‑ψίαν intuentes, & considerantes utramq; imitamini; & Christianos ignobiles, idiotas, egenos & contemptui habitos seculi hujus illustribus, sapientibus, & opulentis anteponite, vobísque comites, amicos, conjuges in Domino tantùm eligite, diligite, cum iis in terris amicitiam colentes, quibuscum in æternum victuri estis. Hoc enim Domino, Deóque nostro gratum, & acceptum est, apud quem nec

mas,

mas, nec fœmina, nec Barbarus, nec Græcus, sed nova in Christo creatura omnia est in omnibus.

Cap. XI.

De ponderum gravitate, quæ Magnes supra quàm Gagates attrahit.

QVi semel Magneté cum admiratione vidit, non fila modò, & ramenta ferrea, sed grande & ingens ferri pondus, anchoram putà, quæ viginti libras æquet, attollentem facilè, & in altum ab humo elevantem; quanto ille cum contemptu Gagatem, & succinum conspicit paleas, & festucas ad se, postquam attritione calefacti fuerint attrahentes? Tantundem & longe

majus

majus discrimen cernere est inter sapientũ, & stultorum; inter sanctorum, et carnalium animas: quorum istæ ea curant, et meditantur solummodo, quæ magni sunt momenti, quæ ad regnũ Dei, suámq; æternam salutem attinẽt; illæ autem mundi hujus quisquilias, & nugas sectantur: Non minus certè, quàm inter mercatores, qui magni valoris merces coemunt; & nugivendulos agyrtas, qui tricas, apinas, et crepundia circumgestant: inter araneas, quæ muscas captant; aquilásque quæ lepores & ardeas venantur; intérque aucupes deniq; qui columbas; & pueros, qui papiliones insequuntur.

Cap. XII.

De mundicie, quam & Magnes, & Christi Spiritus in objectis requirunt.

FErrum autem utcunq; appetat *Magnes*, non tamen nisi mundum, & politum attrahit; mundiciem mirum in modum amat, & affectat, sordes autem valdè odit, & aversatur. Vnde est, quòd, si anchoræ lateri rubiginoso, aut pulvere consperso eum applicueris, vel non omnino, vel ægrè, & languidè vires in eam suas exeret exercebítque; eundem si terso, & benè limato lateri apposueris, totis eam quantiscunque viribus ad se avidè rapiet, & fortitèr elevabit:

bit: ſimilimus in hoc Spiritui columbino, qui in cordibus puris, tectíſque candidis tantùm inhabitat; immundis, & ſordidis abſtinet, & avolat. Senſit hoc magno ſuo cum damno, & dolore *Regius ille vates*, qui poſtquam corpus ſuum adulterio, animam homicidio, utrumque ſanguinibus polluiſſet; non priùs Spiritus reditum, & redingreſſum obtinuit, quàm utrumque lachrymis, & ſeriâ pœnitentiâ purgâſſet.

Cap. XIII.

De primorum ferri ad Magnetem motuum, & animarum ad Christum tarditate, & sequentium velocitate.

Latum & clarũ discrimen est inter primum ferri ad polos Magneticos motum, & posteriores omnes à primo ortos. In primo enim tactu, tractuque patitur potiùs ferrum, quam agit: trahitur quidem intactum ferrum, sed obtorto quasi collo, & volens nolens lentè, tardéque accedit. Ante contactum enim, aut nulla prorsus intercedit ferro cum Magnete amicitia, nulla ad polos respectiva verticitas; aut ea tam languida,

guida, & altùm ſopita, ut ſenſibus percipi vix poſsit: quæ poſtquam per coitum & afflatum Magneticum excita ſemel, & expergefacta eſt, ſponte & celeritèr ad Magnetis nutum, & minimum quaſi ſibilum accurrit.

Major & manifeſtior diſparitas inter actus motúſque eos, qui converſionem noſtrã ad Chriſtum præcedunt, & comitantur; eóſque, qui eam ut fructus, & effecta conſequuntur. Habet enim ſe in illis præcedaneis voluntas noſtras hoſtiliter & paſsivè, erâtque in nobis non ſopita tantum modò, ſed & mortua prorſus omnis cum Deo familiaritas; neque ab eo alieni

tantùm eramus, ſed averſi prorſus & inimici, ϛυγητοὶ ϰ ϛυγοῦντες, exoſi, & odio Deum habentes: In lapſibus autem & peccatis iis, quæ poſt converſionem perpetrantur, ſimile quid nobis accidit, ac limaturæ ferreæ diutiùs ab igne torrefactæ, aut ſordibus inquinatæ, vel rubigine vitiatę: corrumpitur enim ab his humor ferri viſcoſus, & minuuntur vires, quæ velut in ægroto corpore difficiliùs à Magnete reſuſcitantur, ægriùs ab eo trahitur hujuſmodi ferrum, nec in tanta diſtantia, nec tam citato curſu. Apoſtatis autem, & ad mortem contráq; Spiritum ſanctum peccantibus idem omnino accidit,

dit, quod eidem limaturæ in furno reverberationis valentèr, & vehementèr aduſtę, & in *Crocum Martis* (ut vocant) versæ, cujus verticitas nullis Magnetis viribus renovatur, nec ullis incantamentis revocatur, utpote in totum & penitus deformata. Nam fieri non poteſt, ut, qui ſemel fuerint illuminati, guſtaverintque donum illud cœleſte, & participes fuerint Spiritus ſancti, guſtaverintq; bonum Dei verbum, ac virtutes futuri ſeculi, ſi prolabantur, ut denuo renoventur ad reſipiſcentiam.

Hebr. 4.

CAP.

Cap. XIV.

De ferri longè remoti lento ad Magnetem motu, ejusdem appropinquantis celeritate.

FErrũ in vasis adversâ parte longinquiùs à Magnete remotum, tardiùs ad eum vergit, & lentiori motu versus eum tendit; quo autem viciniùs appropinquat, eo gradum grandit, & velociùs advolat; magis enim, magísque invalescit virtus, & acceleratur coitio. Non aliter Patrum eorum, qui ante diluvium, & circa *Mosis* ætatem degebant, quíq; adventũ Christi in carne multis postea sæculis futurum prospiciebant, tepidiùs, & languidiùs eum desiderabant: qui autem paucis ante nativi-

nativitatem ejus annis (ut *Zacharias* & *Simeon*) eum quasi solem jamjam ex oriturum cernebant, totis ad eum affectuum velis, remisq; ferebantur. Idem in nobis, qui in fines seculorum incidimus, debet esse fervens & ardens erga secundum ejus, qui jam præ foribus est, adventum animus, & appetitus. Idem in Christianis ætate provectis, quorum salus, & gloria propinquior est, quàm cùm recens conversi primitùs crediderunt. Non secus quàm rivulorum decursus, & impetus multò est prope Oceanum, quàm juxta fontes concitatior. Tempus jam est, (inquit senex *Zanchius* ad

Sturmium decrepitum (ut ad Chriſtum & cœlum ſtellife- rum à terrâ properemus, ſci- entes nos ibi propediem cum Domino futuros.

CAP. XV.

De acubus ad Magnetem, & animabus ad Chriſtum, non ſine tremore poſt receſſum redeuntibus.

SI Magnetem in vaſe ligneo rotundo, tanquam nautam in cymbâ, locaveris, ita ut liberè ſuper aquæ ſuperficiem in ciſternâ, vel dolio, huc & illuc fluctuare ad placitum poſsit, ſeipſum continuò cum vaſe ſæpius circumvolvet, neque priùs quieſcet, quàm polos utroſq; cœleſtes rectà reſpexerit; à quibus eum ſi vi manuum

manuum dimoveris, iteratis verſionibus ſe circumgyrabit, neque priùs tremulo motui finem imponet, quàm polos eoſdem repetierit. Idem in acu Magnete illitâ videre eſt; quam ſi a polaribus punctis decuſſeris, per ſingulos pyxidis & mundi angulos inquieta circumvolitabit, neque aliter ſe, quàm cum tremore quodam verſus polos ſiſtet. Eandem animabus noſtris legem impoſuit Deus, poſtquam peccando noſmet ab ipſo dirupimus, exules dein cum *Caino*, ab ejus facie huc & illuc circum vagamur, motibus infeſtis agitamur, in terrâ Nod. *i.e.* inquietudinis, vitam tranſigimus, ædificamus, dirui-

diruimus, rotunda quadratis mutamus, quaquaversùm velut ægroti in lecto volutamur, quò nos vertamus nescii vanitatibus innumeris cum *Salomone* ſpiritus noſtros vexamus, uſque dum a ſpiritu columbino edocti, ad arcam *Noe, i.e.* quietis revertentes, cum carceris cuſtode ad pedes miniſtrorum contremiſcentes proſternimur, et cantilenam *Davidicam* ediſcimus; Quid te dejicis? quid te turbas animula, vagula, miſella? quid in me perſtrepis? In Deum tuum ſpera; in ſalvatorẽ tuum onus tuum conjice, onus ejus leve in humeros tuos ſuſcipe, & requiem invenies ſempiternam.

Per

Per motus varios, & per discrimina mille
Tendimus in requiem, quò mens lassata quiescat.
Hanc solam præstat Christus, pax unica nobis;
Sola quies, alibi nullam sperare quietem.
Pax alibi bellum est, pacem TE poscimus omnes,
Omnem qui captum superas & mentis acumen.

Cap. XVI.

De medii interpositi crassitie non impediente tractum Magneticum.

EX omnibus stupēdis Magnetis operationibus, nulla est, quæ magis attonitos tenet spectantium oculos, quàm quòd

quòd virtus ejus craſſa tabulata, vaſa figulina, marmorea, metallica penetret, & pertranſeat: ita ut nihil tam ſpiſſum aut ſolidum ſit (ne aurum quidem, quod ſuâ denſitate reliqua metalla antecedit, ne murus aut caminus lateritius (experto credite) nec corpus hominis obeſiſsimi) cujus interpoſitio viam muniat, & obſtruat ejus efficaciæ, & virtutem ejus impediat, quò minùs filum aut verſorium ferreum commoveat, &, quò velit, impellat, unde autem velit, deducat. Nequicquam ei laminæ æneæ, argenteæ, ſtanneæ, licet valdè craſſæ, obſtant, nec attractionem ejus retardant.

De Civit. Dei lib. 21 cap. 4.

Suprà fidem, inquid *Augustinus*, illud est, quod a fratre, & coepiscopo meo *Severo Milevitano* de isto lapide cõperi. Seipsum namque vidisse narravit, quemadmodũ *Bathanarius* comes *Africæ*, cùm apud eum convivaretur Episcopus eundem protulerit lapidem, eúmq; sub argẽto, ferrúmq; super argentum posuerit. Deinde sicut subter movebat manum, quâ lapidem tenebat, ita ferrũ desuper movebatur: atq; argento medio, nihílq; patiente; concitatissimo cursu infrà lapis ab homine, suprà ferrum rapiebatur a lapide. Dixi, quod ab illo audivi, cui, tanquam ipse viderim, credidi. Tu verò

lector,

lector, mihi ſi placet, injurato fidem adhibe, qui ſæpiùs coram multis teſtibus locupletibus, jámque cum hæc literis mando, Magnetem oculis hiſce conſpicio, qui ſubter menſam ſex uncias craſſam, trans murum lateritium verſorium in aquæ vaſculo ſuper menſam poſitum huc & illuc celerrimè circumagitet. Quod cùm oculis cerno & animo verſo, mirari prorſus deſino; nulla pericula tam formidabilia fuiſſe, nullũ tormenti genus tam crudele; ne carceres, rogos, aut equuleos, qui ſanctos & fideles à Chriſti amore ſeparare potuerint, aut aliquo modo obſtare, quò minùs Agnũ, quocunq;

 iret,

iret, ſequerentur, neque effi-
cere ut nominis ejus profeſ-
ſionem fideiq; defenſionem
deſererent. Neque mediocri-
ter hæc fidem noſtram circa
reſurrectionis articulum au-
gent, & coroborant; neque
tantillum dubitare patiuntur,
ne monumenta & ſepulchra,
ne maris aut terræ profundi-
tas impedimẽto in fide Chri-
ſti mortuis eſſe poſsint, quò
minùs vocem Chriſti, & An-
gelicæ tubæ clangorem audi-
entes ad vitam reſurgant, &
velut ad cadaver aquilæ, ve-
lociſsimè congregentur. At-
que hic finis eſt, & ſcopus,
quem ſibi in mirandis illis
narrandis propoſuit ſanctus
ille Pater; ut intellectum per
ſenſum

ſenſum informaret, & per viſibile miraculum articulum reſurrectionis redderet facilè credibilem.

Cap. XVII.

De annulorum Magneticorum & Chriſtianorum ſpirituali & mirandâ concatenatione.

HVic affine, néque minùs mirum eſt illud, quod cùm primùm vidit, inhorruiſſe multum ſe fatetur idem ibidem *Auguſtinus*. Cernebam, inquit, a lapide ferreum annulum raptum atque ſuſpenſum; deinde tanquam ferro, quod rapuerat, vim dediſſet ſuam, communémq; feciſſet, idem annulus admotus eſt alteri, eúmque ſuſpen-

 dit:

dit: atque ut ille prior lapidi, ſic alter annulus priori annulo cohærebat. Acceſsit eodem modo tertius, acceſsit & quartus, (duodecim hoc ordine concatenatos vidiſſe me atteſtor:) jámque ſibi per mutua connexis circulis, non implicatorũ intrinſecus, ſed extrinſecus adhærentiũ, quaſi catena pependerat annulorum. Quis iſtam vim non ſtuperet, quæ illi non ſolùm inerat ſed per tot ſuſpenſa tranſibat, & inviſibilibus ea vinculis ſubligabat? Similem catenam pari cum admiratione ſed altiori meditatione contemplatus eſt *Gregorius Nazianzenus* is, qui cùm in vivis eſſet, Theologi nomen apud

omnes

omnes meruit. Sic enim orationem illam quam apud Conſtantinopolitanos in Archiepiſcopatus initio habuit, exorſus eſt. Non poſſum non mirari, quid vobis in mentem circa conciones meas venerit; quámque ob cauſam peregrinâ hac noſtrâ voce exili, & nihil in ſe amabile habenti ita capti ſitis, ut eodem modo erga me affecti videamini, quo ferrum erga Magnetem. Nam & ex me pendetis, & alii ex aliis mutuo nexu cohærentes, & omnes ex Deo; a quo, & in quē omnia. Ὢ θαυμασίας ἁλύσεως, O catenam nunquam ſatis prædicatam! quam vinculis firmiſſimis compactam nectit ipſe

 ſpiri-

ſpiritus non manu vel arte, ſed Dei ipſius digito fabrefactam, aureis torquibus defæcatiorem, adamantinis firmiorem, gemmeis pretioſiorem. Tres enumeravit, vel excogitavit potius aurei & ingenii, & oris, Orator allegoricas catenas, quibus vulgares, quotquot ſunt in mundo, amicitiæ copulantur. Voluptatis primam, quam ex roſis, violis, floribúſque mollioribus quaſi corollam Bacchanalem contexuit. Secundam utilitatis, quam ex annulis argenteis aureíſque conflavit. Honoris tertiam, quam ex gemmis, & lapidibus pretioſis compegit: viles omnes & facilè fragiles catenulas,

Dion. περὶ ἐλευθερίας.

quibus

quibus quæ conglutinantur amicitiæ, quid aliud ſunt, quam vitreæ, & argillaceæ, ſi ad hanc ſpiritualem, inviſibilem, incontaminatam, & immortalem conferantur? nullum hic ſpurcum libidinis gluten, nullum avaritiæ ſordidum cæmentum; nullum hic ambitionis, aliorúmque vel humorum, vel vitiorum, contemperamentũ. Sola hæc τηλ(ε)ιότητος σύνδεσμος, perfectionis illa copula fuit, quæ primævos illos Apoſtolos, et aurei verè ſeculi Chriſtianos inter ſe continuit, cùm omnes credentes eodem loci manentes omnia habebant cõmunia, poſſeſsiones & facultates vendebant, &, prout cui-

que opus erat, diſpertiebant; unanimitùs indies in templo perdurantes, panem domeſticatim frangentes, cibum cum exaltatione & cordis ſimplicitate capientes, laudantes Deum, & gratiam habentes apud populū. Gratiam nimirum iis, apud Gentiles conciliavit, novóſq; indies iis allexit, et adjunxit fratres Magnetica hæc charitatis catena, quam ipſi Pagani ſuſpicientes clamabant; Vide, ut invicem ſe amant Chriſtiani! Vide, ut mori pro ſe invicem parati ſint! Hoc illud cæleſte, & ſpirituale charitatis vinculum fuit, quod regiū illud & nobile par amicorum tam arctè conſtrinxit, *Davidem* &

Tertul. in Apologeti.

Iona-

Ionathanem intelligo; quorum alter alterum amore plusquam fæmineo supra seipsum, supráque regnum hæreditarium ad mortem usque coluit: quorum pares nulla inter *Ethnicos* ætas novit, nulla Philosophia peperit. Præ quorum amicitiâ, *Scipionis* illa & *Lælii*, *Pyladis* & *Orestis*, reliquorúmque ejus furfuris parium, quid aliud dici meretur, quàm veræ & vivæ charitatis umbratile cadaver & simulachrum?

CAP. XVIII.

De Magnete, & Christo majora per instrumentum, quàm immediatè suapte virtute efficientibus.

MAgnes ut valdè mirificus, sic mysticus imprimis lapis est; non minùs arcanis operandi modis, quàm potentibus operibus insignis; quorum illud ultimum non est, quòd cùm ipse tractricis, & elevatricis virtutis fons, & sedes sit primaria, totum tamen ejus honorem in ferrum quasi deditâ operâ transferat. Idem enim lapis, qui nudus, & per se parum, aut nihil trahit, ingens pondus ferri ferro armatus elevat. Vidi ipse Magnetem, qui vix

vix uncias ſeptem inermis tolleret, ferro (ut barbari loquuntur) cappatum, viginti duo pondo fortitèr, & facilè in altum tollentem; referentem in hoc ſummum naturæ opificem, primúmq; motorem: qui cùm ipſe Pater lucis ſit, mundum tamen hunc viſibilem per ſolem illuminet; ipſe in cœlis inviſibilis, & (quæ noſtra cæcitas & dementia eſt) incultus pleriſque & illaudatus. Homines etiam per filium hominis redimit, ſalvat, & judicat, eíque vicariam omnẽ in cœlis, teríſque poteſtatem delegat, cujus divinitas & majeſtas in carnis velo, velut in cornu lucerna, ſic latuit, ut non niſi

ſuis, iiſque paucis per miracula pateret; qui jam etiam ſeſe in cœlis occultans, hominum miniſterio (ut ferri *Magnes*) idoneo, & homogeneo utens inſtrumento, homines ad ſe vocat, trahit, & convertit, in ſui honoris ſocietatem miniſtros aſſumens. Qui vos (inquit) recipit, is me recipit; imo ampliorem in eos tranſmittens: Qui in me credit, majora (inquit) faciet, quàm ego feci. De Christo ipſo non legimus eum unâ concione centum; de *Petro* narratur, eum tria millia convertiſſe: quæ ejus φιλανθρωπία parùm abeſt, quin omnia ejus cætera miracula ſuperet. Vt enim

Act. 2.

artis & artificis ars ſumma eſt

eſt artem celare; ita viri boni prima laus, & virtus eſt, virtutis laudem ſeipſo celato in alios derivare; neque eſt, in quo homines ad Deum propiùs poſsint accedere. Mirentur & laudent in *Ioabo* alii alia, me quod attinet, inter omnia ejus præclara facta, hoc heroicum virtutis ejus ſpecimen præcipuum ſemper cenſui quòd victoriæ ſuo Marte partæ gloriam, & coronam in *Davidis* caput transferre voluerit, & valuerit. In cæteris enim alios, in hoc ſeipſum vicit; quod honorificentius longè fuit, quàm ſi de *Rabbâ* & *Ammonitis* centies triumphâſſet. 2 Sam. 12

CAP.

Cap. XIX.

De eo quòd decuplo plus ponderis per binos, quàm ſingulos terminos, ſeu cappas trahat.

OBiter autem, nec intempeſtivè moneam, Magnetem eâ lege vim, & virtutem ſuam in medium, & inſtrumentum transfundere, ut exiguam ejus portiunculam uni ſigillatim cappæ, ſeu termino polari; largam & amplam conjunctim binis impertiat. Cujus cum experimentum in robuſto lapide ceperim, & terminorum alteri ferrum appoſuerim, duo vel tria tantùm pondo, idque ægrè ſuſtulit, cum ſimul utriſque viginti duo nullo negotio in altum evexit:

evexit: ut non modò verum ſit illud *Salomonis*; Duo meliores ſunt, quam unus: ſimul enim ſi cubent, citiùs concaleſcunt; ſi cadunt, eorum alter ſocium erigit, nec illud tritum modò lippis etiam notum, vim unitam eſſe fortiorem. Quis enim duplo fortiorem eſſe non videt, & facilè agnoſcit? at decuplo ut fortior ſit, hoc & rarum, & in *Magneticis* experimentis ſingulare clarum eſt. Vt non mirum ſit (obſervante *Origene* in *Geneſeos* primo) dupla, & compaginata pleráq; Deum feciſſe: ut cùm ſimul cœlum, & terram; ſolem, & lunam; marem, & fœminam creâſſe in hiſtoria memoretur; Chriſtúmq;

Eccl. 4. 9.

ſtúmq; diſcipulos ſuos non ſingulos, ſed binos emiſiſſe, ut alter alteri, velut pes pedi, manus manui mutuam commodaret operam, & viribus animíſq; conjunctis fortiùs & fæliciùs vivos ad Chriſtum lapides traherent, & ſuper eum ædificarent.

Cap. XX.

Plus multò valent inſtrumenta, quæ arctè, quàm quæ laxè Chriſto vel Magneti adhærent.

NEque ſilentio prætereundum duxi, ingens illud diſcrimen inter armaturam polis Magneticis laxè, & remiſſè ligatam eandémq; aptiùs, & arctiùs iiſdem aſtrictam. Si enim vel minimus inter-

intercedit hiatus, multò minori virtute imbuitur, caſsiùs, languidiùs, & inertiùs onus ſuum trahit; neque dimidium ejus ponderis elevat, cujus totum facillimè, ſi ad unguem ſine leviſsimâ fiſſurâ coadunetur: quæ ratio ſolet à Theologis aſsignari, quare Chriſti humanitas tam ſit ſupra modum & menſuram omnem oleo Spiritûs inuncta & repleta; eò quòd hypoſtaticè, & σωματικῶς cum Deitate uniatur: modo ſcil: & nodo arctiori, quàm à nobis aut concipi, aut exprimi poſsit. Quare ſanctorũ illi tãtũ apud Deum valuerint, qui indeſinẽtèr cum eo ambulârint, ut *Enochus*; qui indivulsè

deo adhæſit, ut *Elizæus Eliæ*, à cujus latere ne latum unguē diſceſſerit. Quare *Sampſonius* tot ediderit miracula, quamdiu fæderis, & unionis ſuæ cum Deo ſignaculum illæſum ſervârit, quo ſemel per capilli tonſuram læſo & amiſſo, ſicut cæteri mortales, imbellis, & hoſtibus præda factus eſt. Quare deniq; ſummum Chriſtiani bonum in hoc ponatur firmiter cum *Davide* Deo ſuo adhærere, ἀπερισπάστως προσκολλᾶσθαι, καὶ πάσῃ τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ, *i. e.* inſepabiliter agglutinari, firmóque cordis propoſito in Domino permanere.

CAP. XXI.

Magnes ferro polito meliùs, quàm auro ſplendido armatur, & Theologorum conciones Scripturæ teſtimoniis, et ſolidis rationum momentis, quam Rhetorum floſculis.

ILlud inſuper animadverſione noſtrâ non eſt indignum, quòd ut in objecto, ſic & in medio ſeu inſtrumento, non tam fulgorem, quàm nitorem; non tam ſplendorem, quàm mundiciem poſtulat. Nec enim auro, aut argento armari amat, ſed ferro tantùm; nec tamen eo fæculento, aut rubiginoſo, ſed purgato, & polito. Qualem armaturam concionatoribus, & præſcribit, & ſuo exemplo com-

commendat Apoſtolus; eam nempe, quæ non in verborũ eminentiâ, ſed in Spiritus & potentiæ demonſtratione cõſiſtit. Nec enim Oratorum filii ſumus (ut magnus ille Theologus ad *Libanium Rhetorem*) ſed piſcatorum: neque carnalibus armis contra hæticos dimicandum, ſed argumentis validis ab ſubverſionem turrium, & munitionũ; ad everſionem altitudinis omnis extollentis ſe adverſus cognitionem Dei. Quare nec conciones, nec ſcripta noſtra tam poetarum floſculis, aut Philoſophorum argutiolis, quàm aut ſcripturæ oraculis, aut rationum momentis irrefragabilibus armamus, memores

mores quòd muri *Ierichuntis*, non tubis aureis, aut argenteis; ſed corneis, & arietinis diſſlati & demoliti ſuerint. Quæ non ideo à me dicuntur, ac ſi ſordes & balbutiem, multò minùs *Barbariſmos* & *Solæciſmos* affectet Evangelium, ſed eum ſermonis nitorem, & claritatem, quam & præcepit, & aſſecutus eſt *Lactantius*: ita ut poma ſcripturæ aurea candor dictionis includat argenteus: ita ut materiæ ſoliditatem, & ſalubritatem, verborũ comitetur ſuavitas; ſitque orationis Theologicæ, veſtitus et ornatus non juvenilis, ſed ſenilis, non meretricius, ſed matronalis; non fucatus denique, & effæ-

effæminatus, ſed nativus, & maſculus. Plures ad ſe traxit Dominus noſter cruce, quàm ſceptro armatus; coronâ ſpineâ, quàm ſi aureâ fuiſſet redimitus.

Cap. XXII.

Tractionis laus omnis Magneti, non ferro, & operum bonorum Chriſto, non hominibus debetur.

IN illo execrandæ memoriæ bello, quod olim Eccleſiæ cum *Pelagianis* acerrimum interceſsit, quæri ſæpe multumque ſolet, cui potiſsimum imputari, & de quo veriſsimè prædicari debeant, fides, quâ in Deum credimus, & bona, quæ facimus ad ejus gloriam, opera. Num gratiæ in

in ſolidum divinæ aſcribenda; an libero noſtro arbitrio? Vel huic partim, & partim illi, æquâ factâ inter utrúmque partitione? Si enim (inquit *Pelag:*) vera ſunt, quæ vos de voluntatis noſtræ αὐτεξουσία & libertate diſſeritis, eam mortuam prorſus & nullam omninò eſſe, ſequitur non hominem eſſe qui credit, ſed Deum; non hominem eſſe, qui miſericordiam, & liberalitatem exercet, qui eleëmoſynas largitur, ſed Deum: ac proinde non eſt homini laudis, vel mercedis ne minima quidem inde porticuncula, vel debita, vel expectanda; ſed omnia Deo ſoli in totum aſcribenda, cujus præ-

ſidio, & adjutorio ſingula, quæ nos facere videmur, efficiuntur. Atque hoc illud *Achilleum* erat argumentum, cui neminem reſpondere poſſe jactitabant. *Hieronymo* quóque & *Auguſtino* invidiam apud imperitos conflare ſatagebant: quod idem plane eſt, ac ſi litem quis inter Magnetem, & ferrum hujuſmodi moveret, & foveret, utri horum attrahendi, & elevandi virtus attribui debeat? Ferrúmne an Magnetem trahere propriè dicendum ſit? Quòd ſi penes oculos, & ſenſus exteriores arbitrium ſit, ferro laus omnis cedet. Si enim Magneti pondus appoſueris, decidit; ſi ferreæ armaturæ, tolli-

Vide Hieron. ad Creſiphontem.

tollitur, & retinetur; clamátque rusticus spectatum admissus, ecce, *Magnes* ignavus est, parùm aut nihil trahit, ferrum est, quod elevat, & attrahit. Verùm enim vero; si ad intellectum, & rationem judicium deferatur, *Magneti* iterum virtutis attractricis laus omnis vindicabitur, & asseretur. Concludit enim Philosophus, & doctos arbiter, nihil hîc ferrum suis, & propriis viribus agere, sed *Magneticis*, & à lapide manantibus: eadémque ratione victus fatebitur, nos a Deo actos divino auxilio omnia, quæ rectè agimus, agere; Deóque fidei, & bonorum operum gratiam, &

gloriam omnẽ acceptam referendam. Quare *Gordius* hic nodus *Herculeo* hoc gladio facilè dissectatur; nisi malit quis cõtentionis serram eandem semper reciprocare, & funem litis in infinitum ducere. Quid enim, obsecro, si coram sanâ mente præditis, *Magnetem* quis casside ferreâ armatum, & onus ingens trahentem ostendet; nonne in *Magnetem* omnes oculos cõjicere, virtutem ejus omnes stupere, & prædicare: de ferro autem silere, & ne gry quidem hiscere? neque id injuriâ. Ferrum enim, si animal esset ratione, & oratione præditum, erumperet ipsum lubentissimè in *Magnetis* præconium;

conium; libentiſsimè palàm profiteretur, ſe non ſuâ, & innatâ virtute valere, & potentem eſſe, ſed alienâ, & a *Magnete* hauſtâ, & infusâ. Non aliter, quàm luna non ſuis, ſed ſolaribus radiis ſplendere ſeſe agnoſcit; Quàm fæmina mariti ſui dignitate illuſtratur. Vnde eſt, quòd Apoſtoli, cùm claudum præ templi foribus ſanâſſent, applauſum omnem popularem tantopere repudiârint, dicentes, Viri *Iſraelitæ*, quid de hac re miramini? aut quid intentos in nos oculos habetis, quaſi propriâ potentiâ, aut pietate effecerimus, ut hic ambulet? Deus ille *Abrahami*, *Iſaaci*, & *Iacobi*, Deus ille patrum no-

ſtrorum filium ſuum *Ieſum* glorificavit. Nec minùs cautè, & prudenter *Paulus*, *Non*
1. Cor. 3. *ego, inquit, ſed Chriſtus in me potens fuit, cujus gratiâ ſum, quod ſum. Quis Paulus? quis Apollo? quis Cephas?* niſi inſtrumenta & miniſtri Dei, per quos credidiſtis, unuſquiſque, prout ei dedit Dominus? *Ego plantavi, Apollo rigavit; ſed Deus eſt, qui dat incrementum; qui plantat, nihil eſt.* Vinca *Salomonis* eſt; locat autem vineam ſuam hortulanis, & cuſtodibus: Milleni ſi li *Salomonis* ſunt, ducenti cuſtodientium fructum ejus.

CAP.

CAP. XXIII.

Ferrum in ſe vile Magnetico conjugio nobilitatur, & nos homunciones ſpirituali cum Chriſto unione.

SCatent ubíque terrarum ferri venæ; patent in omni villâ, & vico ferri officinæ. Servit id infinitis hominum uſibus; ſed iis vilibus, & obſcuris. Fiunt ex eo omnimoda inſtrumenta, ſed ignobilia, qualia ſunt equorum ſoleæ, claves, ſeræ, clavi, ſerræ, ligones, vomeres. Vt taceam baliſtas, bombardas, ſclopetos, & id genus hominum peſtes. Honos omnis, & dignitas ferro à Magnete oritur, & creſcit; qui quidem plùs ferro nobilitatis con-

confert, quàm auro Rex ille Ægyptius; cùm è matulâ Deorum effigies conflavit, quas proceres suos colere coegit. A Magnete enim excitum, fando vix exprimi potest, quot, & quanta efferat humano generi emolumenta: ut vani sint in hoc Chymici, cùm somniant, velle naturam metalla cætera in aurum mutando perficere. Quis enim non perspicit, debere nos multò plus acubus nauticis, et horologicis, quàm quicquid uspiam est, auro, & lapidibus pretiosis; utpote cujus ope, & beneficio hæc omnia, & reliquas omnigenas merces conquiramus? Ita ut minimè mirum nobis videri

debeat, quòd ferrum tam honorificum cum Magnete cõnubium tantopere appetat, & ambiat, ut ad eum conspectum tam præpropero cursu advolet: cujus nimirum copula & coadunatione tam mirificum & Herculeum evadat. Ecquis autem tam stipes & fungus est, cui hæc contuenti, & contemplanti non in mentem veniat pristini & miserrimi illius, in quo nati sumus, statûs, & conditionis tristis recordatio, in quo iræ scilicet, & ignominiæ vasa; mundi, Satanæ, & cupiditatum turpium mancipia fuimus; quorum Deus venter, gloria dedecus, exitus confusio? Ecquis tam pumex

& ſilex, qui ſibi à lachrymis temperet, cùm in animum revocet, quàm ad omnia officia Deo, & hominibus debita inutilis fuerit, præterquam ad fruges conſumendas, horas bonas malè locandas, carnis concupiſcentias implendas, ad iram in diem iræ theſaurizandum? Ecquis autem tam gelu, & glacies, ut cùm seriò, & ſerò nimis hæc ſecum cogitet, & penſitet, non ardeat, & flagret totus, cœleſtis illius cum Chriſto conjugii deſiderio, quo Dei filius, Chriſti cohæres, cœli civis, & municeps eſſe, & dici mereatur? Ecqua anima tam belluina & terræ filia eſt, ut carne & ſanguine adhuc volutare

lutare

lutare malit, quàm ſpiritûs ſancti afflatu ad cæleſtia erigi, & attolli; ad munera ſpiritualia, & Angelica obeunda agilis, et idonea reddi, quibus & ſe, et alios ſervare poſsit, et ad opera ea præſtanda, quibus ſalutem æternam, & cælorum regnum conſequi valeat? Ecquis ad hæc tam ſurdus, & contumax eſt, ut portas ſuas immortales non aperiat, per quas intrat Rex ille vitæ, & gloriæ, cujus ingreſſu, & incolatu, ad divina, & heroica, omnia munia peragenda animari, & corroborari poſsit?

CAP. XXIV.

Magnetis cum gemmis collatio, quod vires & formam attinet.

EST auro ſolaris ſuus fulgor, argento lunaris ſplendor, æri & cupro flavedo venuſta, ſtanno & plumbo *Mercurialis* nitor, Margaritis candor, & lævor illuſtris, Adamanti ſcintillans et micans claritas, cæteriſque lapidibus pretioſis gratus & lucidus cuique color, quibus aſpicientium oculos ad ſe alliciunt, & faſcinant; Magneti autem ferrugineus, lividus, *Saturnius*, & obſcurus quidam aſpectus, quem tamen mirâ, & intrinſecâ virtute ditavit, & dotavit

tavit naturæ Dominus: illis interim externam ſuam ſpeciem ſufficere voluit, quam præter, nihil illis donavit, quo pretium aut honorem ſibi apud homines concilient. Et eſt certè pulcherimus hic ordo & lex æquiſsima, quam in donis ſuis diſtribuendis conſtanter obſervandam ſibi propoſuit; dum nulli vel omnia vel plura cumulatim confert, ſed ſingula ſingulis ita diviſim impertit, ut habeant ſingula ſingulare aliquid in quo emineant ſine cæterorum vel injuriâ, vel invidiâ. Præclarum hujus œconomiæ exemplar & ſpecimen animadvertas licet, tam in lapidibus, quàm in homini-

hominibus. In utrísque enim rarisſima eſt externæ formæ, & internæ virtutis copula, & concordia: difficilimum eidem pulchritudinem, & fortitudinem ineſſe; corporis robore eundem, & animi prudentiâ excellere. Eſt autem forma, & ſplendor hujuſmodi bonum, quod non latet, ſed ſtatim foris patet, ſeſeq; oculis conſpicientium oſtentat: prudentia autem, & fortitudo non niſi actis, et exercitiis multis ſeſe produnt, & demonſtrant. Plurimos in hiſtoriis reperies formâ præſtantes, ob nullum egregium facinus celebres: emollit enim poſſeſſores ſuos, otiari & deliciari ſuadet, ut nullius

alterius gloriæ indigos. Erat è contra Dominus noſter vir dolorum, infirmitatem expertus, néque ſpecies, néque decor ei inerat, unde eum deſideremus; vermis, & non homo, nullificamen populi. Quod autem ad ſpiritûs plenitudinem attinet, Specioſus præ filiis hominum; ſuper quem ſapientiæ, & conſilii ſpiritus requievit, in quo omnes theſauri, ſapientiæ, qui unguentorum ſuorum odore omnes ad ſe allexit, & traxit: quem nos ſequentes, formam habentes negligamus, non habentes ne doleamus, aut habentibus invideamus, internis virtutibus gloriemur,

Tertul. de reſurrect.

et

& operibus bonis, serico probitatis nosmet vestiamus, byssino sanctitatis, purpurâ pudicitiæ. Taliter ornati, & pigmentati Deum habebimus amatorem, Sanctos imitatores, Angelos spectatores, & laudatores.

Tertul. de cultu fæminarum.

Cap. XXV.

In parvis Magnetibus & Christianis, quàm in magnis grandior esse solet Deus.

MAgnes Magneti tantùm interest, quantum & homo homini. Prima differentia est à vigore, ex quo quidam mares, alii fæminæ. Secunda à mole, unde quidam gigantes, alii nani. Sunt quidam mole magni, virtute imbelles, qui

qui ſibi pondus æquale vix, & ægrè attollunt, exigui & parvuli avellanæ nucis quantitatem non excedentes, qui ſuum pondus ſexagies, imo centies multiplicatum attollunt. Grandior enim ſolet eſſe Deus in parvulis, quàm in magnis. In formicis major anima, quàm in elephantis; in nanis, quàm in gigantibus. Si magnus aliquis daretur Magnes, qui ſuum pondus quinquagies multiplicatum elevaret, periculum eſſet, ne Idoli inſtar adoraretur. Inter pauperes, facultatibus, & viribus tenues, multos videre eſt pietate, & ſanctitate eximios, & inſignes, cujuſmodi ſi inter ſeculi hujus nobiles,
doctos,

doctos, et potentes, quis occurreret, nigri cygni similimus esset, et metuendum, ne pro numine et semi-deo à plebe coleretur. Tria autem sunt indicia manifesta, quibus lapides validiores, et vivaciores ab imbellibus, et ignavis discriminantur. Primùm, quòd opus suum expeditiùs absolvunt, ocyùs se versus polos convertunt, fortiùs trahunt, ægriùs dimittunt. Secundò, quòd onera graviora faciliùs tollant, clavos plures, & annulos sustineant. Tertiò, quòd ampliorem habeant activitatis suæ sphæram, ad objectum remotius, & distantiùs vires suas extendant. Totidem planè

notæ

notæ & ſigna ſunt, quibus Chriſtiani nobiles, & heroici à tepidis, & vulgaribus dignoſcuntur. Quòd ad bona opera alacriores, & agiliores; neque arcam, ut vacculæ, gemebundi trahant. Secundò, quòd crucem, & tentationes graviores fortiùs ſuſtineant, *Sampſonis* inſtar, qui portas æneas humeris ſuis nullo negotio ſuſtulit. Quòd deniq; non unum, aut alterum, aut paucos, ſed plures ad Chriſtum animas lucrari & trahere ſatagant. Sic enim de *Barnabâ* memoratur, bonum eum virum fuiſſe, & multos ejus operâ ad Deum converſos.

CAP.

Cap. XXVI.

In minimis Magnetibus omnes reperiuntur circuli, licet non eadem amplitudine: in minimis Christianis omnes gratiarum habitus, et si non gradus.

MAgnes autem robuſtus, etſi *Magnetem* imbellem multis paraſàngis virtute ſuperet: in hoc tamen omnes tam validi, quàm invalidi conveniunt, quòd in ſingulis duo termini polares, totidem circuli *Tropici*, *Aequinoctialis* unus, ut in cœli, terræq; globis, conſpiciantur: ita ut ſi magnum aliquem *Magnetem* in mille fruſta diſſecueris, nullum eorum tam exiguum erit, in quo non omnes prænotatos

notatos Mathematicos circulos deprehendes: quemadmodum néque ullus Christianus tam modicæ fidei & tam mediocris staturæ est, quia Christi plenitudine gratiam pro gratia non acceperit; etsi non omnes eandem singularum mensuram, & gradum, eundem tamen omnes numerum, idem omnes virtutum omnium πολυσπέρμάτιον: non secùs, quàm in unius diei infantulo parentum & membra, & lineamenta singula clarè cernuntur.

Cap. XXVI.

Magnes Magnetem congruè juxta se positum juvat, incongruè lædit. Idem accidit in hominum commerciis tam bonis, quàm malis.

SI mille silices in unum cumulum coacervaveris, nihil omnino vel damni, vel commodi capiet alter ab altero silex à silice: diversa longè *Magnetum* ratio est, quorum unum si juxta alterum locaveris, vel si plures promiscuè in unum acervum conjeceris, vel detrimenti, & vitii aliquid, vel virtutis & emolumenti hauriat, necesse est, vicinus à vicino.

Si enim juxta leges *Magneticas*, & in terminis naturæ

ſuæ congruis conveniant, ita ut *Auſtrale* punctum juxta alterius *Septentrionale* diſponatur, attrahetur, recreabitur, & corroborabitur imbecillis à robuſto; ſi contrariis, & incongruis, fugabitur, & infirmabitur. Simile quid in hominum amicitiis, & ſocietatibus obtingit; ubi boni ſemper aliquid ob vicinum bonum, et mali ob malum accidit. Corrumpunt enim bonos mores prava commercia; corrigunt, et confirmant bona: vitii aliquid ſcelerati affricant, virtutis aliquid infundunt probi et ſtudioſi. *Aegyptios* et *Iſraelitas* in deſerto iter facientes media interceſsit nubecula columnæ
in

in ſormam, cujus poſterius latus nigrum, & caliginoſum ſequebantur *Aegyptii*; anteriùs verò lucidum, & candidum aſpiciebant *Iſraelitæ*. Quicquid in nobis maculoſi eſt, & vituperio digni, id imitantur, qui filii ſunt tenebarum, ſplendidi quicquid, & laude digni, id ii, qui lucis, filii, & qui ſpiritu Dei Aguntur.

Quare non modò cavendum nobis eſt, quibuſcum verſamur, ſed quibus legibus, & conditionibus non ſine magno cum delectu, & accuratâ circumſpectione; niſi morum corruptelam inde pati velimus perniciosſam.

Cap. XXVIII.

Vt Polis Magneticis in diversis regionibus, sic viris bonis & malis in diversis sæculis suum regnum est.

TAntum polis *Magneticis* quantũ in manibus dextræ & ſiniſtræ intereſt: in diverſis enim telluris regionibus, diviſum ſortiuntur imperium. In *Borealibus* enim mundi partibus diſcrimen termini *Borealis* manifeſtum eſt, quod majorem ferri obelum attollit, quam poteſt in iiſdem *Auſtralis* ejuſdem polus.

Prævalet in hoc mundo caro ſpiritui; corpus hîc animam degravat; Dominantur in hoc ſæculo filii *Belial*: aſſigna-

ſignatur enim cuique à Deo ſuus locus, ſuum tempus, ſuum regnum.

Cap. XXIX.

Eodem modo Chriſtus aream ſuam, quo menſas aurifabri, accuratè purgat.

ADmirabili artificio menſas ſuas purgant aurifabri, in quibus ferrei pulviſculi paſsim cum aureis miſcentur, qui à limis, & malleis inter poliendum decidunt; *Magnetem* enim robuſtũ manu ſuper menſam ad digiti diſtantiam circumgeſtãt, qui ferri ramuſculos ab aureis accuratè ſine damno ullo ſegregat, dum aureis præteritis, & relictis ferreos arripit; Eodem planè modo ſuam area-

am

am in illo die perpurgabit Dominus. Cùm enim duo ſimul in eodem lecto fuerint, accipietur unus, relinquetur alter: cùm duo ſimul in eodem piſtrino molentes, aſſumetur unus, relinquetur alter: novit enim Dominus, qui ſunt ſui, & hædos ab ovibus diſtinguet, paleam à tritico ventilabit. Neque magis mirum, aut arduum nobis videri debet, quòd ſingula defunctorum membra, & particulæ propriũ ſuum corpus repetãt, quàm, quòd apiculæ ſingulæ ſuas in alveari cellas, & agniculi ſinguli ſuas in grege matres diſtinctè agnoſcãt, ferríq; ſingula ramẽta *Magnetem* verſus advolent.

Cap. XXX.

Et Magnes & Christus unà cum virtute gravitatem suis impertiunt.

NEque pigeat nos hoc obiter anotare, quòd unà cum supra-notatis virtutibus, ferro etiam ponderositatem quandam indat, & infundat *Magnes*. Acûs enim terminus ille, qui tactus, & excitus est, intacto apertè præponderat, & terram versus fertur. Neque aliter Christus gratiis illis, quibus suos imbuit, gravitatem superaddit, quæ certè animæ humanę, non minùs, quàm navi saburra, utilis est, & necessaria. Gravitas autem etsi inter virtutes à Philosophis

non numeretur; eſt tamen eorum omnium et ornamentum, & munimentum. Eſt autem vir gravis is, qui propoſiti ſui tenax, inſtituto ſuo (ut baſi ſtatua) innititur, & ſemper eidem inſiſtit: nec (ut leviculi & vani) quavis aurâ populari, vel novâ quavis doctrinâ, & exemplo circumfertur, & in novas formas mutatur.

Cap. XXXI.

Magnes à cœleſtibus polis telluris amore deviat, ut & nos à veritate divinâ hominum authoritate moti deflectimus.

VBicunque gentium libero & nativo motu fruitur *Magnes*, rectà ibi polos utroſ-

utroſq; tam *Borealem*, quàm *Auſtralem* reſpicit, nec à vero meridiano quicquam diſcedit: contingit autem multis in terræ, maríſq; locis, ut in punctum aliquod Horizontis vero Meridiano finitimũ, & à punctis polaribus, in punctum ad ortum, & occaſum gradibus qnibuſdam diverſum deflectat, & deviet; quæ anomalia nautis variatio dicitur. Oritur autem, & cauſatur à magnis, altis, & robuſtis terræ continentibus, ad quas *Magnes* inclinat, dum ad matris ſuæ telluris partes eminentes ſe convertit, et polos cæleſtes ob earum amorem deſerit. Quæ variatio moleſtiſsimam parit nautis incer-

incertitudinem, non ei diſsimilem, quæ paſtoribus & gregi Chriſtiano accidit in *Theologiæ* cõtroverſiis diſcutiendis, & dijudicandis. In quibus quamdiu ſcripturæ regulam obſervant, nec ab immoto Prophetarum & Apoſtolorum fundamento, canonéq; infallibili dimoventur, veritatem tamdiu & unitatem in pace eccleſiæ retinent. Quam primùm vero in partium ſtudia ſcinduntur, & huic, vel illi virorum doctorum, authoritate & ſcientiâ pollentium, cætui, & ſectæ ſe adjungunt, eorum ſuffragiis & ſententiis plus tribuunt, quàm indubitatis Dei oraculis. Hinc tot in Eccleſia ſchiſ-

ſchiſmata, hæreſes, & bella plùs quàm civilia. Quibus malis nullum aliud remedium excogitari poteſt, aut optari melius, quàm ut Chriſti vocem in ſcripturis loquentem, veram, & vivam fidei, & vitæ, morum, & doctrinæ normam, & dubiorum omnium judicem ſupremum admitterent? ſecundum quam regulam incedentes, Pax erit ſuper Iſraelem Dei.

CAP.

Cap. XXXII.

Hallucinantur homines in lapidum, & rerum æstimatione; dum non ex usu, sed ex specie pretium iis imponant.

SI vera ſint illa, quæ de rerum cenſu ſenſit *Romanus* ille Cenſor, Aſſem contra charum eſſe, quod humano generi non proſit; vile eſſe, quicquid eſt inutile; & pretii nullius uſûs, tum certè ſummæ vanitatis rei ſint illi, & iniqui rerum æſtimatores, qui patrimoniorum, & amplarum poſſeſsionum jacturâ gemmas & lapides pretioſos ſibi comparant, qui nihil iis ſolidi emolumenti conferunt, nihil iis prodeſſe poſ-

ſunt, niſi ad ſplendorem ſuperfluum, & cultum externũ, unde nec corpori, nec animæ quicquam accedit commodi, cùm interim *Magnetem* flocci faciunt, & teruntii æſtiment tot virtutibus inſignitum, tot uſibus, à natura deſtinatum, et tot neceſsitatibus humanis inſervientem *Raymundo* verò ſi fidem adhibeamus, Dei ſolius eſt, qui ad intra creſcere non poteſt, quíque interno augmento, & complemento non indigeat; æſtimationem in hominum cordibus, nomen, & benedictionem in linguis eorum; honorem denique, & gloriam ad extra quærere: hominem autem, qui internâ

per-

perfectione, & bonorum realium incremento solummodo egeat, quo magis honorem quærat eum, qui in aliorum pectoribus situs est; eò magis vanitatem, inanitatem, & vacuitatem persequi, eóque miseriorem, pauperiorem, & a solidâ perfectione, & beatitudine remotiorem esse. Quæ si ad veritatis amussim examinentur, etsi nimis rigida, & Cynicum, vel Stoicum rigorem sapere videantur (licet enim & hominibus à Deo concessum est, ea, quæ ad ornatum spectant, moderatè quærere) tantum tamen, & tam ingentem pecuniæ vim in iis comparandis profundere,

tam

tam immensum iis pretii excessum imponere, spretis & contemptis iis, quæ majori sunt usui, & pluribus dotibus ditata, non video, quin extremæ sit stultitiæ, ne dicam dementiæ.

Cap. XXXIII.

De æmulatione Magneticâ, & Christianâ.

NUsquam in vegetativis aut sensitivis, vix in ratione præditis tam aperta vel concordia, vel discordia; nusquam tam acris, & ἀσπονδὴς æmulatio, quàm in *Magneticis*, quæ prolare punctum tam avidè appetunt, eóque solo in solidum frui, rivalium in morem, ambiunt, ut ejus gratiâ

gratiâ miras inter ſeſe & amicitias, & inimicitias exerceant. Si enim duo fila ferrea oblonga, & acuta telluris aut terrellæ polis ſuperimpendas, ſtatim in imis ſuis terminis concurrunt, & concordant; in ſummis invicem ſeſe fugiunt, & fugant; ſin brevia, & obtuſa fuerint, in imis averſantur ſeſe mutuò, in ſummis oſculantur, & amplexantur. Simile contentionis pomum eſt avaris lucellum, ob quod figulus figulum odit; laſcivis proſtibulum, ob quod mutuis ſeſe vulneribus confodiunt ἀλάστορες, Ambitioſis primatus, & principum favor, ob quem dolis, & venenis certant aulici:

Chri-

Chriſtiam verò, Chriſto ut fruantur, Chriſto ut ſerviant, & placeant, in hoc omnem ſuam & φιλοτιμίαν, φιληδονίαν, & φιλαργυρίαν conſumunt. Accepto de Chriſti reſurrectione nuntio curſu inter ſe contendunt, & ſimul excurrunt *Petrus* & *Iohannes*: antevertit autem *Petrum*, & prior ad monumentum venit dilectus ille diſcipulus, qui nomine ſuo modeſtè celato hiſtoriam æmulationis hujus deſcripſit. Similis παροξυσμὸς ſimilem fortaſſe ob cauſam *Paulo* cum *Barnaba* interceſsit. --- Ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι. *Iacobius* ut benedictionem & primogenituram *Eſavo* præriperet, cum arte

Ioh. 21. 3.

ſuâ

ſuâ & ope maternâ ſupplantavit.

Cap. XXXIV.

Pugnant inter ſeſe contrarii Magnetis termini, non ſecùs quàm caro & ſpiritus, & mutuò ſeſe è ſubjectis ſuis expellunt.

SEptẽtrionali *Magnetis* termino ſi quis cultellum affricuerit, virtutẽm inde *Magneticam* imbibit, quâ ferrum & attrahit, & elevat; eundem ſi contrario & Auſtrali apposuerit, virtute priùs aquiſitâ ſpoliatur, & vertigine afficitur, ita ut ferrum, nec attrahat, nec elevet cultellus. Idem accidit iis, qui eorum vitia imitantur, quorum mores admirantur. Idem

etiam

etiam iis, qui poſtquam concionem in Eccleſiâ attentè audiêrint, preces ardentèr effuderint, bonos inde motus aliquos, & intentiones concipientes, priorem vitæ curſum mutare, ad frugem redire inſtituunt; in impiorum conſortium incidentes, in lupanar, aut popinam ingredientes, mox ut canes ad vomitum, ut ſues ad volutabrum revertuntur. Perinde ac ſi quis cibo ſalubri accepto venenum continuò bibat, aut cicutam comedat; vel in balneo lotus in cœno ſe volutet. Quorum exitus initio deterior; inſpiritu incipientes in carne deſinunt. Aufert enim iis malignus ille verbi ſemen

ſalutare,

ſalutare, quod nunquam in iis radices altas egerat; & virus ſuum letale infundit, quo reddit eos ad omne bonum opus ineptos, & reprobos.

Cap. XXXV.

Quod acus inter duos Magnetes, id inter duas opiniones fluctuans.

CIrcũcellionibus illis, qui artem præſtigiatoriã exercent, quiq; ludos joculares, & ſpectacula venalia populo exhibent, familiare eſt acum ferream in lebete fluctuantem ſic inter duos *Magnetes*, quos manibus abditos circumgeſtant, diſponere; ut incerta inter utrumque diſcurrat, nunc hunc attrahentem,

nunc

nunc illum retrahentem insequatur, ad neutrum appellat, neutri adhæreat. Similes sibi ludos, similia mundo spectacula edit diabolus, dum viros illos, quos Apostolus
Cyp. Ep. 2. διψύχους appellat, *Cyprianus* ancipites palpatores temporum, in levitate tantum constantes, molendini instar quovis doctrinæ vento circumagitat; quales olim *Ecebolius*, nuper *Spalatensis*, aliique quorum nominibus parco, qui inter cælum, terramq; penduli, inter Deum, *Baalem* claudicantes, nunc Deo, nunc *Mammoni* serviunt, nunc præsens, nunc futurum seculum amplectuntur, nec Deo, nec hominibus accepti;

accepti : quos *Carpenterius* cani famelico aſsimilat inter duos lepores, vel inter duo convivia nunc hâc, nunc illâc curſitanti, neutrum aſſequenti.

Cap. XXXVI.

Ejuſdem amoris tam in Chriſtò, quàm in Magnete contrarii effectus.

MAgnes ex humilitate & amore totus componitur, merum amorem ſpirat, fellis omnis expers, ad uſum, & commodum humani generis creatus, nulli damnum, nulli detrimentum afferens; quòd ſi quandò ferrum à ſe fugare, & repellare videtur, nullâ id ſuperbiâ facit, nullo odio inductus, ſed

ſed eo tantùm fine abigit, ut meliùs affectum, & terminis congruis diſpoſitum per ambages quaſdam ad ſe revocet, & reducat. Non ſecùs quàm Dominus noſter, qui totus, & ſolus bonus; totus, quantuſcunque, Amor, & Bonitas, in ſalutem humani generis natus, omnes ad ſe allexit, neminem ad ſe venientem foras abjecit. *Canaa* nitidi repulſam dedit, ut canem increpavit, non alio animo, quàm ut enixiùs, ei ſupplicaret, ardentiùs advolaret; & arctiùs adhæreret; eóq; ſuos animo redarguit; ne puniat; minatur, ne feriat; judicat in hoc ſeculo, ne condemnet in altero.

Cap. XXXVII.

Eadem ratio est animæ regenitæ, quæ acus Magneticæ; irregenitæquæ, ferreæ.

ACus merè ferrea, & à *Magnete* intacta, omnes mundi plagas æqualitèr respicit, æqualitèr in omnibus, prout accidit, acquiescit. Quòd si polos aliquando respexerit, eósque versum acquieverit, fortuitò id fit, & ex mero casu, nullo vel naturæ instinctu, vel proprio momento. Tacta verò & à *Magnete* semel imprægnata semper & solūmodò polos versum tendit. Nec aliorsum, nisi telluris amore victa, vel externâ vi coacta, deflectit.

Haud

Haud alitèr Anima purè naturalis & irregenita, ad malos & peccaminosos actus prona semper & proclivis est. Quòd si forte opus aliquod materialitèr bonum egerit, nullo id ex proposito, nedum ex habitu facit: sed fortè (ut dici solet) fortunâ, & cæco impetu, quali visûs & artis expers corvum aut metam jaculo ferit. Eadem inspirata, à Deo docta & acta, actus suos omnes secundum virtutis præcepta, & verbi divini canonem, ad Dei gloriam constantèr dirigit. A quo scopo si per infirmitatem, fortis alicujus tentationis vi, aberraverit; fit id omninò præter intentionem et contra voluntatis

tatis inſtitutum : Vnde eſt quòd carnalium et merè civilium opera, licet extrinſecùs ſplendida & ſpecioſa, parùm Deo grata ſunt: Sanctorum autem licèt imperfecta et maculoſa, non veniã modò, ſed & gratiam, Chriſti causâ, in oculis ejus inveniunt, portiùs quàm merentur; qui opera eorũ non tam actibus quàm finibus penſare ſolitus eſt.

Cap. XXXVIII.

De Magnetum & Christianorum tam vilitate quàm raritate: deq; locis eorum natalibus.

MAgnetum ubiq; magna eſt hodiè copia, ita ut contemptum pepererit nimia eorum familiaritas, apud

vulgus,

vulgus, cui nihil pretiosum nisi quod rarum. Nulla ferè regio, nulla ferri fodina, in quâ non reperiantur Magnetes; Magnetes scilicet vulgares, notæ nullius, nullarum virium: eximii, nobiles, & robusti perpaucissimi. Hominum ubique abundè satis; Heroum, doctorum, & sapientum parùm. Christianorum nomine & titulo tenus, vilis est annona; verè autem fidelium & qui titulo tanto dignos se præstent, Magna ubique caritas & raritas.

De loco & regione si quis inquirat in quâ Magnetes generosissimi nascantur; Tulit olim celeberrimos *Magnesia*, cui nomen suum acceptum

tum

tum referunt, ubi vel nulli vel steriles hodiè reperiuntur. Vulgares ex *Elbâ*, & *Norvegiâ*; validissimi è *Bengalâ*, *Chinâ*, & ex locis calidioribus ad nos advehuntur. Certissimum autem est, nullam certam gentem aut terram esse, quæ hoc privilegio perpetuò gaudeat: Verùm prout Naturæ collibitum est, nunc hanc, nunc illam, hac sorte beare. Non secùs quàm olim in *Antiochiâ*, nomen & sedem primi sortiti sunt Christiani; in *Beræâ*, nobilissimi. Nuper *Anglia* tam Sanctorum quàm Doctorum insula feracissima cluit, & mater fælicissima: Non aliâ tamen lege quàm ut Deo li-

 berum

berum ſit, nunc iſtam, nunc illam Eccleſiam hac inſigni prærogativâ cohoneſtare.

Cap. XXXIX.

Cauſas rerum abditarum incaſsùm, ſubtilitèr, & inutilitèr; effectus & uſus faciliùs & fæliciùs exquirimus; tam Theologi, quàm Philoſophi.

DE cauſis & rationibus mirorum & myſticorum *Magnetis* effectuum, quòd nullam hactenus in medium protulerim ſententiam, ſi quis rationem exigat; in causâ ſciat eſſe, quòd certam & determinatam rationem eorum aſsignare, *Boetio*, aliiſque, non modò difficilimum, ſed & impoſsibile prorſus videtur. Multa in ſinu

ſinu & gremio Majeſtatis ſuæ latere voluit natura, quæ mentis humanæ rationem conſequi noluit; quæ miranda, potiùs quàm rimanda reliquit. Non deſunt tamen qui tractionis Magneticæ συγγένειαν, *i. e.* affinitatem quandam cum ferro, rationem ſatis claram & ſufficientem autumant. Alii ἀποῤῥοίας πνευματώδεις, incorporeos & ſpirituales quaſdam evaporationes et effluxus ut cauſam deſignant. Confugiunt plerique ad commune Philoſophorum aſylum, ἄδηλον ἰδιότητα, *i. e.* occultam qualitatem à ſpiritu lapidifico *Magneti* ingenitam. Verùm nos in cauſis rerum, non ut noctuæ

Clemens.

Plutarch.

Galenus.

lippimus ſolùm, ſed ut talpæ prorsùs cæcutimus; in iiſque ſubtilitèr indagandis operam & oleum perdimus, fruſtráque ingeniorum lacertos delaſſamus. Quanto infructuoſiùs & inauſpicatiùs in altiſſimis, tam electionis divina, quàm vocationis humanæ, cauſis inveſtigandis & reddendis, horas & operas ſuas locarunt Scholaſtici; dum vel fidei, vel operum prævifionem, vel aliud omnino aliquid extra Deum, decreti divini, aut diſcriminationis humanæ, rationem excogitant. Reſervanda & relinquenda ſunt Deo imperii ſui arcana, qui ſuos haud impunè patitur in ſecretorum ſuorum arcam

cam curioſiùs introſpicere. Superbiam et ſtultitiam hanc luerunt olim *Bethſhemitæ*. Βάθος & abyſſus quædam eſt immenſurabilis & impenetrabilis. Myſteria quædam Dei ſunt ἀνεξερεύνητα ϗ ἀνεξιχνίαστα quæ ſi nobis revelaſſet; eſſent forraſsis ἀῤῥητα ϗ ἀπόῤῥητα, minimè propalanda & promulganda. Meliori cum laude, majori cum utilitate ingeniorum ſuorum nervos, in iis quæ ad praxin & uſum vitæ humanæ, quæq; ad electionem & vocationem noſtram confirmandam pertinent, impenſiùs & intenſiùs exercerent. In arborem frugiferam ſi quis incidit nec terram defodit, nec radices de-

nudat, ſed fructus oculis hiantibus intuetur, & manibus avidis decerpit. *Adamo* & ſoboli ejus ceſsiſſet in perniciem minùs, & magis in ſalutem, ſi arboris vitæ fructus comediſſet, arboris ſcientiæ poma non omninò deguſtaſſet.

Cap. XL.

De mendaciis & abuſibus, quibus & Magnetes, & res, & viri magni ſunt obnoxii.

HActenus in variis & præclaris Magnetis uſibus recenſendis immoratus ſum; paucis deinceps abuſus ejus perſtringam, necnon fabulas, quæ per ora virûm volitantes fidem aliquam apud vulgus

vulgus credulum nactæ sunt. Qualis illa imprimis est de arcâ *Mahometis* ferreâ in aëre pensili, in sacello *Magnetibus* camerato; quod falsum esse constanter affirmant, qui *Mecham* usque peregrinantur. Quam ex affini fabellâ natam auguror, quam refert *Plinius* de architecto *Dinocrate*, qui templum *Arsinoes Alexandriæ* Magnetibus concamerare inchoaverat, ut ejus simulachrum in aëre pendere videretur: intercessit autem mors & ejus, & *Ptolomæi*, qui id sorori suæ jusserat fieri. Cujus farinæ sunt illa commenta *Serapionis*, seras eum, & clavaturas aperire, naves

in medio cursu sistere, clavos ex iis extrahere: necnon illud *Arnoldi* de villâ novâ, *Dæmones* eum fugare; illud insuper *Marvodæi Galli* philtrum esse amoris optimum, et uxores maritis, maritos uxoribus reconciliari; cui auctarium hoc addit commentator ejus *Pictorius*, gratos principibus & eloquentes eum facere possessores suos. *Agyrtis* autem, & medicastris solenne est, virtutum, & effectorum ejus prætextu fidem, & æstimationem emplastro illi emendicare, quod *Armarium*, sympatheticum, & stellatum vocant, vulgò *Weapon-salve*. Fabularum etiam nobile par effinxit *Famianus*

Strada

Strada omnium ſtylorum vir, ingenii, & ſtyli (credo) exercendi gratiâ: quas, quia lepidæ, breves, & facetæ ſunt, non pigebit integras deſcribere. Quarum prima eſt ad *Lucretiani* carminis legem de novâ epiſtolas ad amicos ſcribendi ratione expeditiſsimâ, ſine tabellariis, & tabellis, ſola *Magnetis* ope, hunc in modum.

Magneſi genus eſt lapidis mirabile, cui ſi
Corpora ferri plura, ſtiloſve admoveris, inde
Non modô vim, motumq́; trahunt, quo ſemper ad urſam,
Quæ lucet vicina polo, ſe vertere tentent:
Verùm etiam mirâ inter ſe ratione, modóque,
Quotquot eum lapidem tetigere ſtyli, ſimul omnes
Conſpirare ſitum, motumq́; videbis in unum.
Vt ſi fortè ex his aliquis Romæ moveatur
Alter ad hunc motum, quamvis ſit diſsitus longè,
Arcano ſe naturaî fœdere vertat.
Ergo age, ſi quid ſcire voles, qui diſtat, amicum
Ad quem nulla accedere poſsit epiſtola; ſumes
Planũ orbem, patulumq́; notas elementaq́; prima
Ordine, quo diſcunt pueri, deſcribe per oras
Extremas orbis, medioq́; repone jacentem,

Qui tetigit Magneta, stylum; ut versatilis inde
Litterulam quamcunque velis, contingere possit.
Hujus ad exemplum simili fabricaveris orbem
Margine descriptum, munitumq; indice ferri,
Ferri, quòd motum Magnete accepit ab illo.
Hunc orbem discessurus sibi portet amicus,
Conveniatq; prius, quo tempore, queisve diebus
Exploret, stylus an trepidet, quidve indice signet.
His ita compositis, si clàm cupis alloqui amicum
Quem procul à tete terai distinet ora;
Orbi adjunge manum, ferrum versatile tracta,
Hîc disposita vides elementa in margine toto;
Queis opus est ad verba notis, huc dirige ferrum,
Litterulasq;, modò hanc, modò et illam cuspide tange,
Dum ferrum per eas iterumq;, iterùmq; rotando
Componas singillatim sensa omnia mentis.
Mira fides longè qui distat, cernit amicus
Nullius impulsu trepidare volubile ferrum,
Nunc huc, nunc illuc discurrere: conscius hæret,
Observátque styli ductum, sequiturq; legendo
Hinc, atq; hinc elementa, quibus in verba coactis,
Quid sit opus sentit, ferroq; interprete discit.
Quinetiam cum stare stylum videt ipse vicissim
Si qua respondenda putet, simili ratione
Litterulis variè tactis rescribit amico.
O utinam hæc ratio scribendi prodeat usu!
Cautior, & citior properaret Epistola, nullas
Latronum verita insidias, fluviosq; morantes.
Ipse suis Princeps manibus sibi conficeret rem,
Nos soboles scribarum emersi ex æquore nigro.

Hanc

Hanc ſequitur altera de Chryſo-Magnete non ferrum, ſed aurum trahente ad linguam, & mentem *Ovidianam* ficta & ſcripta.

Fortè mihi puero putei ſuper ore ſedenti
Annulus exciderat, nec erat ſpes ulla legendi.
Cùm pater è filo lapidem demittit in undas
Prædatorem auri; ſubitoq; excitus ab imo
Annulus accurrit fundo, lapidique cohærens,
Tanquam hamo piſcis, ſummas effertur in auras.
Talia mirantem pater occupat: accipe cauſam,
Nate, ait, & lapidem (non longa eſt fabula) noſce.
Deucalion, *& Pyrrha (genus mortale duobus*
In quibus omne fuit quondam, et duo turba fuerunt)
Vt reparent populos, ſua poſt veſtigia juſſos
Projiciunt lapides: lapides, ceu ſemina frugum,
Molleſcunt, inq; oſſa virûm mutantur, & ora.
Quanquã homines aliqui nondũ digeſta videntur
Effigies, & adhuc retinent de marmore multum,
Duritiaq; docent, quâ ſint ab origine nati.
Iam nova creſcebat ſoboles, & cura trahebat
In diverſa animos: nam prout cecidêre per undas,
Aut per agros lapides, aut per ſpelæa ferarum
Aut propter mentes ferriq;, auriq; feracis;
Sic genium traxêre loci: venatibus ille
Indulget, terram colit hic, illi æquora ſulcant;
Hi ferri venas, aurumq; per omnia quærunt,
Et ſceleris quærunt, mortiſq; per omnia cauſas.
Tunc verò hæc oculis invitamenta malorum
Abduxit Natura parens, & in intima terræ
Viſcera contraxit, Maneſq; removit ad imos.

Sed tamen huc quoq; descendit furiosa cupido,
Abdita rimatur, terramq; eviscerat omnem:
Scilicet indignata homini Natura quis ultrà
Finis erit, dixit? tellus exhausta metallis
Antè gemet, quàm dira fames saturata quiescat.
Dum loquitur, mentem Magnesia vertit in arva,
Et puduit vertisse; videt molimine longo
Instantes operi, defossiq; ultima mundi
Scrutantes arcana, & opes (sua damna) petentes:
O PRONA in terram, clamat, perituraq; turba,
Quodq; sibi fodit prope Tartara, digna sepulchro,
Dixit, et irato tremefecit numine terram,
Oppressitq; viros, & glebæ immiscuit artus
Quã malè tractabant per aperta pericula glebam.
Quin flamma è Stygiis, ut erat vicina, cavernis
Illam membrorum, terraq; sine ordine massam
Fumida corripuit, coctamq; in saxa coegit:
Vnde color, species et adhuc seminsta remansit.
Nec tantum color; at vivos quæ torserat olim
Magnetes, etiam lapides sensuq; carentes
Tangit avaritia: utq; aurum, ferrúmve legentes
Oppressit fatum; sic ipsa cadavera prædam
Quæq; suam agnoscunt, geminaq; cupidine fervent,
Et trahit hic ferrum Magnes, ille attrahit aurum.
Tunc ego ad hæc patris ridens miracula, sanè
Quàm metuo, dixi, quando aurum poscimus omnes,
Ne genus humanum saxa in Megnesia migret,
Sic me fabellis pater oblectare solebat.

Hæc & ſimilia figmenta, ut falſi plerunque rumores, ab aliquo quod verum aut veriſimile eſt, originem ſuam habent à quo naſcuntur, & fundamentum quo nituntur.

Fieri enim poſſe me docuit experientia, ut ope *Magnetis* & inſtrumenti ad id aptati, amicus cum amico in cubiculo proximo trans craſſum murum (puta bipedalem) colloquatur, animi ſui ſententiam impertiat, & ad quæſita reſpondeat. Quod hactenùs vel inauditum vel incredibile viſum eſt. Vt autem quis cum amico abſente, in locis tam diſsitis, & extra *Magneticæ* activitatis ſphæram poſito, ſermones per

acum

acum ſympatheticam quaſi per epiſtolam miſceat, fabula eſt & impoſtura.

Quod autem Magneti, id rebus, & viris omnibus virtute magnis, & claris, fatale, & ſolenne eſt, ut multis & abuſibus, & mendaciis pateant & ſordidentur.

Ecquid enim uſpiam, aut unquam extitit, quod ad præclaros uſus natura deſtinavit, quod non idem ad abuſus nefandos pervertit, aut *Dæmonum* fraus, aut hominum impoſtura? Ecquis vir unquam operibus, aut miraculis illuſtris fuit, de quo veri, & miri aliquid prodiderint

rint hiſtoriæ, cui non abſurda, & falſa plurima affinxerint fabulæ? Sanctorum vitæ, & aurea (quam vocant) Legenda, quid aliud ſunt, quàm mendaciorum farragines, ab hominibus æneæ frontis, & plumbei cerebri confictæ, & conſcriptæ? De *Gregorio Thaumaturgo*, aliiſque ejus generis viris ob miraculorum virtutẽ venerandis, multa vera ſcripſiſſe * contemporaneos, & claſsicos authores, facilè adducor, ut credam: omnibus autem ut fidem adhibeam, quæ ſubſequentium ætatum Monachi attexuerint, nunquam in animum inducam meum. Quare prudentis erit, neque *Gregor. Nyſſ.*

veris

veris ob falſorum mixturam fidem denegare, neque temerè falſis verorum in gratiam credere; ſed, cribri in morem, gravia, & ſolida retinere, vana, & levia rejicere.

Cap. XLI.

Non minor retinendi, quam attrahendi in Christo & Magnete vis & facultas.

MAgnes non modò lenociniis invincibilibus ferrum ad ſe ſuaviter allicit, ſed & allectum inſolubilibus catenis fortiter eò uſque retinet, donec vi manuum ab eo divellitur. In aurifabrorum officinis anchoras ferreas totos menſes, & annos ad *Magnetem* appenſas videre eſt.

Qui-

Quinetiam hoc ſuppoſito, quòd tam robuſtus dari poſſet Magnes, ut nihil à viribus externis pati poſsit; ſequeretur inde in æternum *Magneti* adheſuras. Ad eundem planè modum in voluntatibus noſtris operatur is, qui lapis noſter eſt angularis & auxiliaris; cujus gratiâ (ut ſæpe *Auguſtinus*) neſcio, quo modo facit, ne reſpuatur; quique eum infundit in animos electorum, ſui & amorem, & timorem, eam denique εὐλαβείαν, ut nolint unquam ab eo recedere; ſempérque caveant, ne quando ſit in iis cor incredulum, ut à Deo vivo deficiant. Remane,

Eben Ezra.
1 Sam. 7. 12.
Hebr. 3. 12.

manet, non diffitemur, in electis, & regenitis, non potentia modò, sed & pronitas, & proclivitas totalitèr, & finalitèr à Deo apostatandi:
1 *Thess.* 5. sed fidelis est is, qui nos vocavit, qui totum spiritum, & corpus conservat, ad gloriosum suum adventum, à quo comprehendimur, potius quàm comprehendimus. Super petram hanc fundatos Magneticam, nulli aut imbres, aut venti conquassabunt, nemo eos è manu ejus rapiet; nihil sive præsens, sive futurum, eos à charitate ejus separabit. Cæterùm ei, qui potis est conservare suos à lapsu immunes,

nes, & statuere nos in conspectu ejus inculpatos cum exsultatione: Soli sapienti Deo gloria, robur, & potestas in æternum.

AMEN.

Cap. XLII.

Precatiuncula ad Rythmi Bernardini Genium & Formam.

Magne Magnes, me dignare
Ad te totum inclinare;
Fac cor meum anhelare,
Vt se possit applicare
Devoto tibi pectore.

Canem vilem allatrantem,
Ovem perditam balantem,
Cervum fessum anhelantem,
Servum tardũ & cunctantem
Potenter ad te pertrahe.

Sic me trahas, ut te sequar;
Sic convertas, ut convertar,
Cordi meo Te conjungas,
Vngas illud, & compungas
Spiritus tui flamine.

Per

Per medullam cordis mei
Peccatores, atq́; rei
Sic vis Tua tramittatur,
Vt cor totum conſtringatur
Amoris tui vinculis.

Da cor cordi ſimilari,
Da cor cordi ſociari,
Da cor durum perforari,
Da cor ferreum ſauciari
Amoris tui vulnere.

Meum poſſe, velle, ſcire
Totum tibi fac ſervire,
Vehementer eſurire,
Et ardenter Te ſitire
Fac cor meum aridum.

Roſa Sharon aperire,
Cujus odor fragrat mirè,
Nare meas fac ſentire,

Illas

Illas illum fac haurire
Præ cunctis suavitatibus.

Manna dulce, Mel sincerum,
Vinum suave, Nectar merum,
In quo nihil est amarum,
Esto mihi tu per-charum
Præ omnibus deliciis.

Ecce, tibi appropinquo,
Parce mihi, si delinquo.
Ecce, curro ad Te sponte,
Verecundâ tamen fronte:
Ne me, quæso, rejice.

Præbe mihi Te benignum,
Ne repellas me indignum;
Totum ad Te cor impelle,
Totum imple meum velle,
Ut Te nunquam deseram.

FINIS.